

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Elli ikinci İnikat

25 . III . 1959 Çarşamba

Münderecat

	Sayfa	Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	106:107	
2. — Havale edilen evrak	107	
3. — Yoklama	108	
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye mâruzatı	108	
1. — Vazife ile yurt dışına giden Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'in ve Dahiliye Vekili Namık Gedik'in avdetlerine kadar, Millî Müdafaa Vekilliğine Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın ve Dahiliye Vekiline de Nafia Vekili Tevfik İleri'nin Vekillik edeceklerine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/377)	108:110,110	
5. — Müzakere edilen maddeler	119	
1. — Umumi hayata müessir âfetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair kanun lâiyhası ile Çankırı Mebusu Ferhan Arkan ve 5 arkadaşının, Çankırı vilâyetinde sel baskını dolayısıyla vukua gelmiş olan zararların giderilmesi, Kırşehir Mebusu Hayri Çopuroğlu ve 2 arkadaşının, Kırşehir vilâyetinde sel baskını dolayısıyla vukua gelmiş olan zararların telâfisi hakkında kanun teklifleri ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/213, 2/185, 2/192)	119	
2. — Ankara Üniversitesinin 1955 bütçe yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Ankara Üniversitesinin 1955 malî yılı Hesabı Katî kanunu lâiyhası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/17, 1/224)	119,120,122,123,124:128	
3. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1956 bütçe yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Resliği tezkeresi ile İstanbul Teknik Üniversitesi 1956 bütçe yılı Hesabı Katî kanunu lâiyhası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/106, 1/238)	119:120,122,123,129:133	
4. — Karayolları Umum Müdürlüğünün 1956 bütçe yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Karayolları Umum Müdürlüğünün 1956 bütçe yılı Hesabı Katî kanunu lâiyhası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/234, 1/199)	120,122,123,134,138	
5. — Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 bütçe yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğü 1956 bütçe yılı Hesabı Katî kanunu lâiyhası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/172, 1/229)	120,123	

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Birinci Celse

Avrupa Ekonomik İş Birliği Sözleşmesi, Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri arasında Ekonomik İş Birliği Anlaşması, Birleşmiş Milletler Andlaşması, Avrupa Konseyi Statüsü ve Hükümetimiz tarafından imza edilmiş veya edilecek sair Anlaşma, Andlaşma ve Sözleşmelerin icaplarından olarak ilgili hükümet ve teşekküller veya bunlar namına hareket edecek müesseseler ile kredi, yardım ve ödeme anlaşmaları akdine Hükümetin salâhiyetli kılınması hakkındaki kanun lâyihası ile,

Türkiye Elektrik Kurumu kanunu lâyihasının teşkil edilecek muvakkat encümenlerde görüşülmesi kabul edildi.

Adana Mebusu Kemal Sarıbrahimoğlu ve Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, 6732 sayılı Kanunla muaddel, neşir yoluyla veya radyo ile yahut toplantılarda işlenen bâzı cürümler hakkındaki Kanun ile Basın Kanununa 6733 sayılı Kanunla eklenen hükümlerin ilgasına ve Basın Kanununun 6733 sayılı Kanunla kaldırılmış veya tadil edilmiş hükümlerinin mevki meriyete konulmasına dair kanun teklifi, talepleri üzerine geriverildi.

Umumi hayata müessir âfetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle, yapılacak yardıma dair kanun lâyihasının müzakeresi, encümene verilen maddesi henüz gelmediğinden, tehir edildi.*

Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğü 1956 bütçe yılı hesabı katı kanun lâyihasının görüşülmesi, alâkalı vekil hazır bulunmadığından, bir defaya mahsus olmak üzere, tehir olundu.

Ankara Üniversitesinin 1955 Bütçe yılı hesabı katısına;

İstanbul Teknik Üniversitesi 1956 mali yılı hesabı katısına;

Karayolları Umum Müdürlüğü 1956 mali yılı

hesabı katısına dair kanun lâyhalarının maddelerinin müzakeresi bitirilerek heyeti umumi-yeleri açık oya arz edildi.

Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü 1956 mali yılı Hesabı Katı kanunu lâyihasının görüşülmesi, alâkalı vekil hazır bulunmadığından, bir defaya mahsus olmak üzere, tehir olundu.

Amerika vatandaşları tarafından Türkiye'de yapılan yatırımlar hakkında Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin vereceği istimlâk ve müsadere garantisine mütaallik olarak, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 15 Ocak 1957 tarihinde nota teatisi suretiyle akdolan Anlaşmanın tasdıkı hakkındaki kanun lâyihasının maddelerinin ikinci müzakeresi bitirildi.

Kanun lâyihasının heyeti umumiyesi üzerindeki görüşme esnasında,

Elâzığ Mebusu Mustafa Altınoğan, Riyasetin mütaaddit ihtarlarına rağmen sükûneti bozmakta ve gürültülere sebebiyet vermekte devam ettiğinden kendisine takbih cezası verilmesi kabul edildi.

Reis ayağa kalkarak Meclisi sükûnete davet etmesine rağmen gürültü devam ettiğinden İnikada bir saat ara verildi.

İkinci Celse

Yapılan yoklama neticesinde, karar nısbabının mevcudolmadığı anlaşıldığından,

25 . III . 1959 Çarşamba günü saat. 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili

Kâtip

Bursa Mebusu

Antalya Mebusu

Agâh Erozan

Attîlâ Konuk

Kâtip

Samsun Mebusu

Abdullah Keleşoğlu

Sualler

Tahriri sualler

1. — Ankara Mebusu Selim Soley'in, gemi getirmek üzere yabancı memlekete gönderilen personele verilmesi icabeden paraların ne zaman ödeneceğine dair tahriri sul takriri Millî Müdafaa Vekâletine gönderilmiştir.) (7/433)

2. — Erzincan Mebusu Nusret Safa Coşkun'un, Refahiye kazasının bâzı köylerinde çiçek hastalığı salgını başgösterdiğinin doğru olup olmadığına dair tahriri sul takriri Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletine gönderilmiştir. (7/434)

3. — Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, Siird - Erüh - Şirnak ve Siird - Pervari yollarının Devlet Karayolları şebekesine alınması hususunda ne düşünüldüğüne dair tahriri sual tavriri Nafia Vekâletine gönlerilmiştir. (7/435)

4. — Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, İskilip'in Doğangir köyü muhtar seçiminin yapılmaması sebebine dair tahriri sual tavriri Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (7/436)

5. — Maraş Mebusu Halil Gürün'ün, Maraş elektrik şebekesinin ıslahı için vâkı müracaatların is'afı hususunda bir muamele yapılp yapılmadığına dair tahriri sual tavriri İmar ve İskân Vekâletine gönderilmiştir. (7/437)

6. — Maraş Mebusu Halil Gürün'ün, Maraş Belediyesi şehir su şebekesinin tevsi işine ne zaman başlanabileceğine dair tahriri sual tavriri İmar ve İskân Vekâletine gönderilmiştir. (7/438)

7. — Tokad Mebusu Sıtkı Eken'in, Pancar fiyatlarının tesbit ve ilâmı hakkında ne düşünüldüğüne dair tahriri sual tavriri Başvekâlete gönderilmiştir. (7/439)

8. — Zonguldak Mebusu Necati Diken'in, Bartın'ın vilâyet haline getirilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair tahriri sual tavriri Başvekâlete gönderilmiştir. (7/440)

2. — HAVALE EDİLEN EVRAK .

Teklifler

1. — Afyon Karahisar Mebusu Orhan Kökten'in, Gazi Eğitim Enstitüsü pedagoji şubesi mezunlarının maaş ve kıdemlerine dair kanun teklifi (2/311) (Maarif ve Bütçe encümenlerine)

2. — Muş Mebusu Şemsi Ağaoglu'nun, Maaş Kanununa ek 4379 sayılı Kanunun birinci ve ikinci maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı geçici maddeler eklenmesine dair 5585 sayılı Kanuna muvakkat madde ilâvesi hakkındaki 6724 sayılı Kanuna bir madde eklen-

mesine dair kanun teklifi (2/312) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

3. — Sinob Mebusu Mahmut Pınar'ın, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 6200 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/313) (Nafia ve Bütçe encümenlerine)

4. — Sinob Mebusu Mahmut Pınar'ın, Karayolları Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri hakkındaki 5539 sayılı Kanuna bir madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/314) (Nafia ve Bütçe encümenlerine)

BİRİNCİ GELSE

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili Ağâh Erozan

KÂTIPLER : Abdullah Keleşoğlu (Samsun), Attîlâ Konuk (Antalya)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapılacaktır, efendim.
(Hatay mebuslarına kadar yoklama yapıldı.)
REİS — Ekseriyet vardır, celseyi açıyorum.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Zaptı sabık hakkında söz istiyorum.

REİS — Müsaade buyurun efendim.

4. RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — *Vazife ile yurt dışına giden Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'in ve Dahiliye Vekili Namık Gedik'in avdetlerine kadar, Millî Müdafaa Vekilliğine Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın ve Dahiliye Vekiline de Nafia Vekili Tevfik İleri'nin Vekillik edeceklerine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/377)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Vazife ile yurt dışına giden Millî Müdafaa Vekili Etem Menderes'in ve Dahiliye Vekili Dr. Namık Gedik'in avdetlerine kadar, Millî Müdafaa Vekilliğine Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın ve Dahiliye Vekiline de Nafia Vekili Tevfik İleri'nin Vekillik etmelerinin, Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur

C. Bayar

REİS — İttılama arz edilmiştir.

Buyurun, Nüvit Bey.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Muherem arkadaşlarım, geçen oturumda cereyan eden müessif hâdisenin kısa bir tahlilini yapmaya mecburuz.

Bir kanunun müzakeresinin sonunda lehde ve aleyhte birer mebusa söz verilmesi İçtüzüğü'nün 110 neu maddesi icabıdır. İçtüzüğü'nün 110 neu maddesindeki bu «aleyhte ve aleyhte milletvekillerine söz verilmesi» hükmü kanaatimizce mutlaktır. Madde aynen şöyledir: (Lâyiha ve teklifin maddeleri üzerinde müzakere bittikten sonra heyeti umumiyesi hakkında lehde ve aleyhte söz söylemek isteyenlerden yalnız birer me-

busa ruhsat verilir, nitekim 85 nei maddede son sözü'n milletvekiline aidolduğu derpiş edilmiştir. Buna rağmen Riyaset Hükümetin her söz talebettiği zaman söz alacağımı bu maddenin tatbikatında işletmeye başlamıştır, ve bu yolda bir tatbikat başlamıştır.

Muherem arkadaşlarım, 110 uncu madde tatbikatında vekile söz verilir ve yine 85 nei maddeye göre son söz milletvekilinin olduğu kâidesine tevfiikan, vekilin konuşmasından sonra bir mebusun söz alma hakkı vardır. Bu takdirde her vekil çıktıkça arkasından mebusa, söz verilmek Vekil bu konuşmayı da tasvibetmezse tekrar söz almak suretiyle bu madde hükmü işlemecek ve müzakere de binihaye devam edecektir. Kanun böyle düşünmemiştir. Bütün müzakereler bittikten sonra lehte ve aleyhte birer milletvekiline söz vermeyi derpiş etmektedir. Bundan sonra vekiller de dâhil olmak üzere herkesin kanaatini reyleriyle izhar etmesini uygun mütalâa etmiştir.

Buna rağmen Riyasetin Hükümet erkânının söz taleplerine karşı himayekâr vaziyet almış olduğunu müşahede etmekteyiz.

Riyaset bununla da iktifa etmeyip, şahsı adına ve kanunun tümü üzerinde aleyhte konuşan arkadaşımızın şahsi mütalâalarını; cevaplayan Vekilin keyfiyeti bütün gruba maletmesine, grupumuza karşı tecavüzkâr ve ithamkâr konuşmasına da müsamaha göstermiştir.

Muherem arkadaşlar, hepiniz hatırlarsınız, geçen celsede mevzuubahsolan kanun üzerinde

aynen Demokrat Parti Grubu gibi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu da bir noktai nazar tesbit etmiş ve Grup kararı almış değildir. Nitekim bu Mecliste o kanunun müzakeresinde gruptan muzdan kanunun lehinde ve aleyhinde mütalâalar serd edilmiş bulunmaktadır. Binaenaleyh Hariciye Vekilinin bir milletvekilinin şahsı adına yaptığı konuşmayı beğenmiyerek o konuşmaya istinadetmek suretiyle bir parti grubunu itham altında tutan beyanda bulunmasını, en az, bir Hariciye Vekilinde bulunması lâzımgelen dikkat ve anlayıştan mahrumiyetin bâriz delili telâkki ediyoruz.

Ayrıca; Hariciye Vekili bununla da iktifa etmiyerek siyasi ahlâk ve lisan nezahatine uymayan, siyasi adaba yakıştıramadığımız bazı sözler söyliyerek bazı ithamlar da yapmış bulunmaktadır. Ondan sarfınazar : Büyük Millet Meclisi Reisvekilinin, Vekilin bu konuşma istikametinde devam etmesine müsamaha göstermesini üzüntü ile karşılammak kabil değildir.

Muhterem arkadaşlar;

Ayrıca Reisvekilimiz, geçen oturumda grubumuza karşı sarf edilen «aşâğılık duygusu içinde» tâbirini ilmî bir izaha bağlamaya çalıştılar. Böylece «aşâğılık duygusu» tâbiri bir ilmî terim olarak tescil edilmiştir. Belki bu tâbir tıp ve psikolojide ilmî bir istilâh olabilir, nitekim «psikopat» tâbiri de ilmî bir tâbirdir. Ama bu kelime bu kürsüde sarf edildiği zaman ne kadar büyük bir reaksiyon doğurduğunu tahmin edebilirsiniz.

Şimdi, Reisin bu anlayışı karşısında böyle bir kelimeyi sarf ettiğim takdirde, ne Heyeti Umumiyenin, ne de Reisin müzaheretine nail olamam. Geçen celse Sayın Reis bu suretle hareketle de iktifa etmiyerek kendisi, hissiyatna ve infialine kapılarak, C. H. P. Grupuna ihtarlar yağdırmış ve hiçbir hareketi sebk etmiyen hiçbir suçu olmyan bir arkadaşımıza takbih cezası verilmiştir.

Bir defa; Sayın Reisvekillerimizin daima soğukkanlı ve sınırlarına hâkim olması lâzımdır. Bir arkadaşımıza takbih cezası verirken, o arkadaşın müdafaa hakkını da teslim etmesi lâzımdır. Bunu nazara almadan fevrî bir hareketle takbih cezaları vermesini biz doğru bulmuyoruz. Şu ciheti C. H. P. Grubu olarak ifadeye mecburuz ki, Mecliste zuhur eden bu gibi hâdiseler-

den sizler kadar biz de müteessiriz lâkin bu hâdiselerin başmesulü keyfi ve tarafgir icraati ile hepimizi çileden çıkaran Riyasetin tavrı harekettir.

Nihayet Hariciye Vekilinin beyanına cevaben şunu da arz edeyim ki, her kürsüye çıkışında bir aşâğılık duygusu içinde konuşan bu Vekilin bu isnat ve beyanlarına asla itibar etmiyoruz. (Sağdan, bravo sesleri, şiddetli alkışlar)

REİS — Efendim; arkadaşımızı dinlemiş bulunuyorsunuz. Nüvit Bey arkadaşımız Riyasetin, Dahilî Nizamnamenin 110 neu maddesine aykırı olarak Vekile söz verdiğini beyan ettiler ve 85 nei maddeyi ifade etmek suretiyle de «Son söz mebusundur» kaydını tekrarladılar. 85 nei maddenin son fıkrasına göre son söz mebusundur. Bu doğrudur. Vekile Riyaset, Dahilî Nizamnamemizin 87 nei maddesine göre söz vermiştir, 110 na göre değil. Ve bu madde Yüksek Huzurunuzda mütaaddit defalar tatbik edilmiş ve bilhassa bütçe müzakerelerinin sonunda, heyeti umumiyesi üzerinde her sene iki partinin sözcüleri lehte ve aleyhte konuştuğuktan sonra, Maliye Vekili konuşmuştur, Riyaset yalnız bunu hatırlatmakla iktifa eder. Demek ki, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu hal vâkidir. O günkü hâdisede ise doğrudan doğruya vekil bey leyhte konuşan arkadaşımızdan sonra söz talebetti. Kendisinden sonra lehte bir arkadaşın daha konuşması 110 neu maddeye göre mümkündür, ve Vekilden sonra lehte konuşacak arkadaş da vardır.

Riyasetin bu açık hükümler karşısında ve tatbikatta bir hataya düştüğünü kabul etmiyorum. 110 neu maddeye göre söz talebeden Saffet Omay arkadaşımızın sözlerinin başlangıcındaki beyanları da 110 neu maddeye aykırıdır. Bunu kendilerine hatırlattım, buna rağmen devam ettiler. İşte Riyasetin hatası burada yani müsamahaşındadır. (Soldan, bravo sesleri)

Binaenaleyh arkadaşımız Nizamname hükümleri dâhilinde konuşmamışlardır. Bunu kendilerine Riyaset hatırlatmış ve sadede davet etmiştir, zabıtlar da meydandadır.

Arakadaşlarımız hakaret iddia etmişlerdir. Riyaset zaptı okuttu. Ben Fethi Çelikbaş Beyefendiden ve diğer bu kelimenin Fransızcasını Türkçeye çevirmeye yetkili arkadaşlardan rica ederim, kelâmı ve kelimeyi imal etsinler, Vekilin bu zapta geçen beyanında hakaret olduğunu ispat ederlerse ben hatamı kabule hazırım. (Sağ-

dan, gürlütüler) (Sağdan, «Hakem siz misiniz?» sesleri)

EMİN SOYSAL (Maras) — Hakem kim olacak?

REİS — Müsaade buyurum, müsaade buyurun. Hakem her zaman için Yüksek Heyetinizdir.

Riyasete ve şahsıma vâkı isnatlara şu anda vazifeli bulunmam dolayısıyla buradan cevap vermem hem doğru değil hem de mümkün değildir. Bu sebeple kürsüden cevap vermek için, Riyaseti arkadaşına devretmek üzere İnikada beş dakika ara veriyorum.

Kapanma saati : 15,17

İKİNCİ CELSE

Açılma saati: 15,45

REİS — Reisvekili İbrahim Kirazoğlu

KATIPLER : Abdullah Keleşoğlu (Samsun), Atilla Konuk (Antalya)

REİS — Celseyi açıyorum.

AGÂH EROZAN (Bursa) — Söz talebediyorum, efendim.

REİS — Buyurun.

AGÂH EROZAN (Bursa) — Çok muhterem arkadaşlar, Nüvit Yetkin Bey arkadaşımızın kendilerinden hiçbir zaman beklemediğim bir konuşmayı yapmaları karşısında Riyasette bulunmam dolayısıyla cevap vermem mümkün olmadığı için şu anda Nizamnamenin bana tanıdığı haklara dayanarak kendilerine afzı cevab ediyorum.

İki nokta üzerinde durdular: Birincisi, Riyasetin Nizamnameye ademiriyeti iddiaları, ikincisi, hakaretin vâkı olduğu ve Riyasetin hakaret yoktur iddiasının yerinde olmadığı.

Herkesin kanaatine hürmet etmek lâzımdır, kendileri bu kanaatte olabilirler. Yüksek Heyetinize de malûmdur ki, Riyaset vazifesini ifa etmekte olduğum beş seneden beri gerek muhalefet gerekse muvafakatte bulunan birçok arkadaşlar tarafından Nizamnameye ademiriyetim iddia edilmiştir. İddia etmek kolaydır ama iddia, isbata muhtaç bir meseledir. İsbat edilmedikçe bu yuvarlak kelime ile itham, isnat insafsızlık olur. En hafif tâbirle insafsızlık olur. Kemal Satır Beyefendi hatırlarlar; bir gün Riyasette Hükümetten sonra harici politika üzerinde konuşulurken (Hükümetten sonra kimse konuş-

maz) diye ifadem vardır ve buna dair olan esas maddeleri söyledim; Madde 222, Not: 121 dedim, hattâ bu nota esas olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararlarından bahsettim. Bir Reis için bu kadar izahat vermeye de lüzum yoktur.

Riyaset müessesesine saygı, insanın kendisine saygıdır. Hangi arkadaş oraya çıkarsa çıksın bu kolay bir iş değildir. Herkes kendini haklı görmektedir. Nizamnamenin kayıtlarını, tahditlerini hatırlatmak hiç kimseyi memnun etmiyor. Hata ve ihmallerin mesuliyetini Riyasete yükletmek hevesi doğru değildir. Nizamnameyi okumak ve hem de arzına, umkuna, tultüne okumak lâzımdır.

Kemal Satır Bey maddenin notuna esas olan zaptın tarihini, sahifesini, satırını verdim. Kemal Satır Bey; «Öyle şey olmaz!» dedi. Derhal; zabıtlarda ifadem var, aksi sabit olursa istifa ederim edim.

Demek oluyor ki; Nizamnameye ademiriyet iddiasının ispatı lâzımdır. Bâzi ahvalde, satırına kadar söylüyorum. Tetkik kolaylığı için bundan fazlasını yapamam. Meselâ: 18 Teşrinievvel 1340, İnikat 80, Sahife 81, Satır 22, diyorum. O zamanın Başvekili Nizamnamenin bu hükmüne dayanarak; «Hükümetten sonra başka kimse konuşamaz», diyor.

NEVZAT ARMAN (Adana) — O Nizamname kaldı mı Reis Bey? Kuşa döndü.

AGÂH EROZAN (Devamla) — Müsaade edin de konuşayım.

Binaenaleyh bunun aksini ispat etmek lâzımdır. Hayır Reis Bey, Nizamnamede ne böyle bir madde, ne böyle bir not ve ne de bu nota bağlı böyle bir karar vardır, demek lâzımdır. Nizamnamede arkadaşlarımıza ihtardan sonra tebriye açıklama için söz vermek mümkündür. Fakat buraya gelip hakkı müdafaa talebedilmektedir ki, buna müsaade edemem. Söz vermediniz mi hakkı müdafaa hürmet etmiyorsun diyorlar. Açıklama, izahat verme, tekrar ediyorum, bir hakkı müdafaa değildir. Bunu hatırlatmamız, tarafgirlik oluyor. Bu zihniyete cevap vermek mümkün değildir.

Tebriye talebinde bulunmak için mutavaat şarttır, diyoruz. Hayır efendim, diyorlar. Bunu kabul etmiyorlar. Mutavaattan sonra da ancak izale üzerinde konuşmak mümkündür. Başka bir şey konuşamazsınız!

Arasıra, Sırrı Atalay, «Ahmet Vefik Paşa gibi bize ders veriyorsunuz.» demektedir. Bu bir telâkki meselesi olmakla beraber bu gibi ikazlar vazifemizdir.

Ahmet Vefik Paşa meselesine gelince : Gerek Türkçe ve gerekse Fransızcada lisana hâkimiyet ve kelimeye ve kelâma her bakımdan tasarrufta bir Ahmet Vefik Paşa olmak azmindeyim. Bugünkü çalışma ve okuma tempomu devam ettirebilirim on sene sonra bu muhterem zata yaklaşmak benim için hususi bir zevk olacaktır.

Müsaade buyursunlar; ibrayı kullandınız mı, ef'al babını ve babın yedi mânasını bilmek lâzımdır.

Bu itibarla arkadaşımızın Riyasetin Nizamnameye ademiriyet iddialarını külliyyen cerhederim ve kendileriyle bu hususta münazaraya hazırım. İçlerinde, Ferid Melen, Avni Doğan Bey gibi eskiden, 30 seneden beri tanıdığım ve hakikaten ilmüne hürmet ettiğim arkadaşlarım var, «Agâh Bey haksızsınız» desinler razıyım. Hele Avni Doğan Bey desin ki, Agâh Bey haksızsınız, istifa ederim! (Soldan, gürültüler)

ÖMER ERZURUMLUOĞLU (Yozgad) — O şekilde konuşmaya hakkınız yok Agâh Bey.

AGÂH EROZAN (Devamla) — Müsaade buyurun efendim. Demek oluyor ki, mücerret bir iddia ile Nizamnameye ademiriyet iddiası kolaydır, ama ispatı çok güçtür. Bu itibarla bun-

dan bilhassa Nüvit Bey arkadaşım gibi beyanlarına hürmet ettiğim arkadaşlarımın hazer etmesini rica ederim.

Gelelim, Vekil Beyin bayanına.. Burada hakaret yoktur dedim. Bu zabıt tarihe mal olmuştur. Burada Vekil aynen diyor ki : «Her fırsattan istifade ederek, dış meselelere iç politikayı sokan ve bu vesile ile de memleketimizi dışarda küçük düşürmeye kalkışan ve bir aşağılık duygusu içinde yapılan tenkidlerden ben Hükümetimizi ve Demokrat Partiyi tenzih ederim»

Bu cümlede hakaret iddiası gerek cümle ismiye, gerek cümle fiiliye olarak mütalâa edilsin, bir kelime veya bir kelâm olarak mütalâa edilsin, asla mevcut değildir. Sebebine gelince arkadaşlar; bu aşağılık duygusu (complexe d'infériorité) mukabilinde kullanılmış ve kullanılmaktadır. Bu, aşağı - yukarı ahvali ruhiyeye taallük eden bir tâbirdir. Bu bir insanın kendisini mad-detten ve mânen küçük görme ruhi haletidir.

EMİN SOYSAL (Maras) — Peki bu söz neyi ifade eder?

REİS — Müsaade buyurun.

AGÂH EROZAN (Devamla) — Şimdi efendiler, bu mevzuda hakaret iddiası şöyle dursun, hattâ burada muhatabı ikaz vardır. Yani complexe d'infériorité'den uzaklaş da supériorité'ye yaklaş. Yani «arkadaş, sen kendini neden bu kadar küçük görüyorsun, sen böyle adam değilsin!» demektir. (Sağdan, gülüşmeler) Evet, bu mânaya gelir.

Şimdi müsaade buyurun; kelimenin Fransızcada mânası da gayet sarıhtır. Bu hususta Fethi Çelikbaş Beyefendinin bana iştirak edeceklerini ümid ediyorum. Infériorité'nin gerek hakiki ve gerekse mecazi mânası şudur : (Désavantage en ce qui concerne le rang, la force, le mérite, etc.) Tekrar ediyorum, hakaret yoktur. Ve mevzuubahsolamaz. Bunun aksini kim ispat ederse elini öpmek de bize düşer.

REİS — Buyurun Nüvit Yetkin.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Muhterem arkadaşlarım; Sayın Reisvekilimizin sözlerime cevap vermek lüzumunu hissederek buraya gelmesini ve mevzuu karşılıklı tartışma imkânı vermesini bendeniz şahsan memnuniyetle karşıladım. Çünkü ıstıraplarımızı ve şikâyetlerimizi bir sefer daha dile getirmek fırsatı hâsıl oldu.

Sayın Agâh Erozan'ın burada demin verdiği

izahlarda iki noktaya ben de sırasıyla cevap vereceğim:

Bir defa; Riyasetin tutumu üzerinde kendileri İçtüzük hükümlerine sadık olduklarını ifade ettiler. Halbuki bizim bu husustaki kanaatimiz şudur; İçtüzüğün 110 neu maddesinin tatbikinde Riyasetle, bir tefsir, bir anlayış farkı var aramızda. Biz diyoruz ki, 110 neu madde; 85 nei ve diğer maddelerde grup sözcülerine, encümene ve Hükümet erkânına verilen takaddüm hakkı, sıraya tâbi olmaksızın her istediği zaman söz alabilmek hakkı ile alâkası olmıyan mutlak bir hükmü ihtiva etmektedir. Şimdi maddeyi aynen okuyacağım :

«Lâyihâ veya teklifin maddeleri üzerinde müzakereler bittikten sonra heyeti umumiyesi hakkında lehte veya aleyhte söz söylemek isteyenlerden (yani vekil olarak, encümen olarak grup olarak söz söylemek isteyenlerden) yalnız birer mebusa ruhsat verilir.»

Biz bu hükmü mutlak telâkki etmekteyiz. Grup, vekil, encümen ve milletvekilleri konuşmuş, bütün bunlar bitmiş. Reye iktiran edecek mevzu üzerinde iki hüküm var: 110 neu ve 137 nei maddeler. 137 nei madde: (Açık rey hususunda kırmızı veya beyaz rey vermek isteyenlerden sadece iki mebusa niçin kırmızı veya beyaz rey verdiğini kısa ve veciz olarak izah etmelerine ruhsat verilir.) diyor. 110 neu madde ise, alelittlak kanun müzakerelerinde maddelerin müzakeresi bittikten sonra lehte ve aleyhte sadece iki milletvekiline söz verilir, diyor. Binaenaleyh, bu mutlak hükümler karşısında Heyeti Vekile âzasının her istedikleri zaman söz alma hakkını burada da tatbika kalkmak ve ondan sonra tabiatıyla tekrar bir mebusa konuşma hakkı vermek, bu konuşmayı da beğenmezse Vekile tekrar konuşma için söz vermek ve bu konuşmaları böylece temdidetmek gibi bir garîbe husule gelebilir.

Arkadaşlar bu bir noktai nazardır. Sayın Reisvekilinin buna cevapları da mukabil bir noktai nazardır. Biz bu noktai nazarları ve görüşleri hürmetle karşılıyoruz. Fakat bizim şikâyet ettiğimiz bu değildir. Demin de üzerinde durduğum noktâ; Riyasetin Meclisi idare ederken taraflar arasında, gruplar arasında, fertler arasında bir tefrik gözetişidir. Bu hususa bir misal arz edeceğim.

Arkadaşlar; evvelki gün burada yapılan konuşmalardan müteessir olan ve yer yer reaksiyon gösteren arkadaşlarımız olmuştur. Ama Reis bu arkadaşlardan bâzılarına cezalar vermiştir. İhtar cezası, fakat bilhassa ve takbih cezası üzerinde duracağım.

Reis, Mustafa Altınoğan arkadaşımıza takbih cezası verdi. Gayet iyi bilirlere ki, İçtüzükte kendisine bu ceza verilen milletvekilinin, müdafaa hakkı vardır. Yine Reis, takbih cezasını teklif ederken milletvekilinin hiç olmazsa dönüp yüzüne bakması, söz isteyip istemediğini anlaması lâzımdır. Bunları yapmamıştır. Halbuki bir başka inikatta Agâh Bey, Ahmet Fırat arkadaşımız bir gün şurada otururken, (zannedirim Hayrettin Erkmén arkadaşımızın bir konuşma yaptığı sırada) sarf ettiği bir sözde hakaret görmüş, takbih cezası teklif etmiş ve Ahmet Beyin müdafaa hakkını tanımış yüzüne bakarak söz istediğini görmesi üzerine onu buraya çıkarmıştır. Evvelki gün ise bir tehevür ve infial dalgası içinde kimsenin yüzüne bakmaya lüzum görmeden alelacele ve alelfevr takbih cezasını reye koymuş, bu suretle cezayı emrivâki haline getirmiştir. Bu hareketini hâdiselere ve tehevüre mağlûbiyet diye tavsif ettim ve istedim ki, Reisvekillerimiz bu kabîl sinirlerine hâkim olamayacak hallerden tevakkî etsinler, Büyük Millet Meclisinin meselelerini sükûnetle müzakere imkânını sağlasınlar, bunu sağlama âmillerinin başında da Reislerin sükûnetle ve tarafsız hareket etmeleri gelir.

Sayın Agâh Erozan'a bir noktada iştirak ediyorum, hakikaten Riyasete saygı, Meclise saygıdır. Fakat Riyasete saygıyı temin, bitaraf hareketleri ve âdil hareketleriyle Reisvekillerinin vazifesidir.

Diğer noktaya gelince Erozan arkadaşım Hariciye Vekilinin beyanını zabıtlardan okudular. Bu kelimelerin Vekil tarafından hakaret kasdiyle sarf edildiği aşikâr. Burada arkadaşlarım yakinen müşahede ettiler ki, Vekil konuşurken Reisvekili Agâh Erozan kürsüden eğildi ve Vekile «rica ederim, tavzih ediniz» dedi. Vaktaki Vekil inadetti, ısrar etti, geri almayıcağım dedi, ondan sonra Reisvekilimiz hükümet âzasını müdafaa mecburiyetini hissetti. Hakaret yoktur diye Vekili müdafaaya mecbur kalan Reisvekilimizin bidayette bu sözleri tavziha muhtağ görmesi dahi bu kelimelerin hakaret olması mümkün olduğunu bildiğinin delilidir.

Aynı zamanda Hariciye Vekili bir hükümet âzası olarak ve şahsan yapılan bir konuşmayı vesile ittihaz edip bütün Grupa, hattâ yalnız Grupa değil, içerde ve dışardaki bütün muhalefete böyle bir ithamda bulunmasındaki hakaret kasdı aşkârdır. (psikopat) ve (manyak) tâbirleri gibi (aşâğılık duygusu) tâbiri de tıbbi veya psikolojik bir istilâh olabilir. Fakat nasıl manyak, psikopat kelimelerini hakaret kasdı ile kullanmak kabilsen, bu tâbiri hakaret kasdı ile kullanmak mümkündür ve böyle de kullanılmıştır. Hakaret kasdı gütmüyorsa, kendisinden daima ağırbaşlılık, temkinli konuşma ve nezaket beklenen bir Hariciye Vekili, «Benim böyle bir kasdım yoktur» diyemez miydi? Bunun bir hakaret olduğuna inanyordu, kapıldığı infialin tesiriyle ve hakaret kasdıyla bu sözleri söylemiştir ve geri almamakta ısrar etmiştir.

Sonra Basın Kanununun son tadilinde bir husus vardı : (Muhatabımı küçük düşürmek hedefini güden) tâbiri. Muhatabımı küçük düşürmek, işte onu aşâğılık duygusu içinde göstermek tâbirinin aynıdır. Bu itibarla hakaret kasdı vardır, biz bu kanaatteyiz. Bundan dolayıdır ki arkadaşlar, reaksiyon göstermişlerdir. Soldan bir arkadaş demin, (sen niçin söyledin) diyor. Riyaset bunu hakaret telâkki etmediğini söyledi. Öyle ise benim sözümde de hakaret aramamak lâzımdır. Şunu ifade edeyim ki; Vekil hangi kasıt ile söyledi ise, ben de o kasıt ile söyledim. (Sağdan alkışlar)

REİS — Ağâh Erozan, buyurun.

AGÂH EROZAN (Bursa) — Çok muhterem arkadaşlar; Nüvit Bey arkadaşım, nizamnamenin takbih cezası verilmeden evvel Milletvekiline tanıdığı açıklama hakkına riayet etmediğimi ileri sürmektedirler. Ve yine kendileri, bu mevzuda daha evvelce ihtar cezası vermeden evvel bir iki arkadaşımıza açıklama hakkı tanıdığını beyan ettiler.

Doğrudur ama açıklama hakkı Milletvekil tarafından talebedilirse verilir. Riyaset re'sen «açıklama hakkınız vardır» diye beyanla Milletvekiline bunu hatırlatmaz. Şimdi bu arkadaşımıza takbih cezası re'sen, doğrudan doğruya verilmemiştir, takbihten daha evvel bu arkadaşın iki ihtar cezası verilmiş bulunmakta idi. Zabıtları tetkik buyursunlar, bunu göreceklerdir. Bir ihtar cezası verilmiş, talepte bulunmamış, ikinci

ihtar cezası verilmiş yine talepte bulunulmamıştır.

SIRRI ATALAY (Kars) — Fırsat vermediniz ki.

AGÂH EROZAN (Devamla) — Yine talebe bulunmamış, zaman geçiyor, arkadaşlarımız hakkını istemiyor. Binaenaleyh takbih cezasının hangi şartlar içinde verildiği malûm! Bütün bir grupun ayakta bulunduğu, gürültülerin devam ettiği bir sırada Riyaset takbih cezasını verdi, heyetin reyine arz etti, heyet kabul etti, ondan sonradır ki, arkadaşımız söz talebinde bulunmak üzere şuraya kadar geldi. Bu itibarla kendisine ceza verilen arkadaşımızın daha evvel harekete geçmesi ve bu talebini zamanında, yerinde yapması lâzımdı. Bu lâzımı yapmadıkça bu kusuru Riyasete yüklemek yine insafsızlık olur.

Reis olarak Vekil Beyden tavzih talebettim. Doğrudur; Nüvit Bey; «Hakaret yoktur da niçin tavzih talebettiniz?» diyor. Tavzih talebi hakareti kabul demek değildir. Bundan böyle bir mâna çıkarmak, haksız bir zorlamadan başka bir şey olamaz. Belki Heyeti Aliyeden bir kısmı duymamış olabilir, yalnız «aşâğılık» kelimesi işitilip «duygusu» kelimesi duyulmuyabilir düşüncesiyle Vekil Beyden bunu rica ettim, tavzih buyurun, dedim. Ben Nüvit Beyin bundan bu mânayı nasıl çıkardığını anlıyamadım.

Müsaadenizle kelime ve kelâm üzerinde tavzihi biz yapalım. Kelimenin aslı Lâtince inferior'dur. Masdarı inferre'dir, birinci gruptandır istidlâl ve istintaç mânasına gelir. Sıfatı inferior'dur. Kelime bir tâbirdir, hakaret mânası taşıdığı, iddia edilemez. (Soldan, bravo sesleri) Bu itibarla kelimenin gerek mânayı hakikisi ve gerek figüre mânası üzerinde hakaret iddiası yersizdir.

Zabıtlar tarihe mal olmuştur. Okuyanlar, kimin haklı veya kimin haksız olduğunu viedanlarında bulacaklardır.

REİS — Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu, buyurun.

ÖMER LÜTFİ ERZURUMLUOĞLU (Yozgad) — Çok muhterem arkadaşlar, gerek geçen celsede, gerekse bu celsede iktidar, muhalefet olarak konuşmalarımızın bir neticeye bağlanması zarureti karşısında, Mustafa Bağrıaçık arkadaşımınla bir taktir verdim. Huzurunuzda

bu taktirimi açıklamak için söz almış bulunuyorum:

Geçen celsede Muhterem Vekil Bey ve bu celsedeki konuşmasında Muhterem Nüvit Bey bu kelimeleri yani «aşağılık duygusu içinde» dümlmesini kasta makrun ve kötü bir niyetle söylemediklerini ifade ettiler. Kelime vokabüler itibariyle iyi veya kötü mânaya gelebilir. Fakat bizlerin zihinlerinde uyanan bir nokta vardır: Nüvit Bey, kasta makrun olarak veya değil sonradan; «Vekil Bey hangi niyetle söyledi ise ben de o niyetle söyledim.» dediler. «Bu tâbiri kullanmakta kötü niyetim yoktur.» diyen vekil arkadaşımızın ifadelerine rağmen; «Efendim, falan arkadaş çıktı aşağılık duygusu içinde tenkid yaptı, falan arkadaş şu şekilde konuştu, bunda hakaret vardır.» diye ileride bazı arkadaşlar arasında bazı suitefehhümlere vesile olabilir. Pazartesi günü celsede Vekil Beyin konuşması arasında sarf ettiği ve bir kasta makrun olmadığını da ifade ettiği ve bugün de Nüvit Bey tarafından kullanılan ve aynı şekilde kasta makrun olmadığı ifade edilen bu tâbirin gerek Pazartesi günü ve gerekse bugünkü zabıtlardan çıkarılmasını teklif ediyoruz, kabulünü istirham ederim.

REİS — Riyasetin bir nokta üzerinde mâruzatı vardır: Bundan evvelki inikatta ifade edilmiş olan bir tâbir dolayısıyla şu ana kadar takip buyurduğunuz şekilde mevzu bir noktaya gelmiş bulunmaktadır. Şu anda Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu ve Mustafa Bağrıaçık arkadaşlarımız tarafından bir taktir verilmiştir. Filhalka Pazartesi celsesinde Vekilin, yine o günkü celsede Riyasetin ve bugünkü celsede de Nüvit Yetkin'in ifadelerinde geçen bu tâbirde bir hakaret kasdı bulunmadığı kaillerinin de vâkı beyanlarından anlaşılmalıdır. Fakat Ömer Erzurumluoğlu her hangi bir iltibasa mahal vermemek için zabıtlardan çıkarılmasını istemektedir.

Diğer taraftan ben şunu arz edeyim ki; bunun dışında zabıtlarda sıralar arasından karşılıklı hakaretâmiz kelimeler sarf edildiği tesbit edilmiştir. Bu itibarla bir iltibasa mahal vermemek için bu taktirden ayrı olarak bu kelimelerin zabıttan çıkarılmasını Riyaset uygun bulmaktadır. (Sağdan gürültüler)

SIRRI ATALAY (Kars) — Bu taktirin aleyhinde konuşacağım, söz istiyorum.

REİS — (Aşağılık) tâbirinin zabıttan çıkarılmasını reylerinize arz ediyorum. (Sağdan gürültüler)

SIRRI ATALAY (Kars) — Yaptığımız bu teklifin aleyhinde konuşacağım.

REİS — Taktirle alâkası yok. Zabıtları tetkik ettim, karşılıklı hakareti tazammun eden kelimeler var. Ben onu reye vaz'ediyorum. Taktiri ayrıca mütalâa edeceğiz.

EMİN SOYSAL (Maraş) — Karşılıklı hakaret edenlere ceza verin, Reis Bey.

REİS — Karşılıklı hakareti tazammun eden kelimelerin zabıttan çıkarılması hususunu... (Soldan «anlaşılmadı» sesleri)

Beyefendiler müsaade ederseniz izah edeyim, zabıtı tetkik ettim. Sıralar arasında bazı arkadaşlar hakareti tazammun eden kelimeler kullanıyorlar. Bunları karşılıklı hakaret telâkki ederek, bu sözlerin zabıttan çıkarılmasını teklif ediyorum ve bu hususu reyinize vaz ediyorum. Yoksa bir az evvel bahsi geçen taktiri değil.

EMİN SOYSAL (Maraş) — Hakaret varsa ceza verin.

REİS — Avni Doğan buyurun, usul hakkında.

AVNİ DOĞAN (Ankara) — Muhterem arkadaşlar, arz etmek istediğim şey şudur; usul bakımından Heyeti Celilenin dikkatini çekmeyi lüzumlu gördüm.

Bir mâvakaayı zabıttan çıkartmak, bu memleketin parlamento tarihini tetkik edecekler için, vesaik fikdanına sebep olmaktan başka bir şeye yaramaz. Bu nevi zabıttan çıkarmaları bir âdet haline getirmemek lâzımgelir. Çünkü, bu memleketin demokratik tarihi, Büyük Millet Meclisinin mesaisi, yarım millet evlâdının tetkik nazarından geçecek ve bu memleketin evlâdı bundan sakıncalıdır.

Bunu çıkarmakla, hâdiseyi yoketmek mümkün değildir, asıl matlup olan o hâdisenin vuku bulmamasıdır.

Bunda bizim kadar sizin de istekli olduğunuza kaniim. Bu itibarla suitefehhümleri izale etmek, hakaretleri zabıttan çıkarmakla değil, vâkı olmaması gayretiyle elde edilebilir. Riyasetin bu teklifi ile bu nevi zabıttan çıkarmalar çoğalırsa bu memlekette parlamento çalışmalarını tetkik edecek kimseler için eksiklikler olur. Bunun için Riyasetin bu tekliften sarfı nazar buyurmasını ve kıymetli hemşehrim Erzurumlu-

oğlu'nun teklifinin de kabul edilmemesini bil-hassa rica ederim, vesaik tahrif demeyeyim, aslâ tenkis edilmemelidir.

REİS — Bir yanlış anlayış var, takriri reye koymuş değilim. Zabıtlarda tesbit ettim, kürsünün haricinde, sıralar arasında cereyan etmiş karşılıklı düpedüz hakareti tazammun eden iki kelime vardır. Ancak Bunların çıkarılmasıyla böyle şeylerin tekerrürüne mâni olmak mümkün olabilir. Binaenaleyh Karşılıklı hakareti tazammun eden bu iki kelimenin zabıttan çıkarılmasını teklif ediyorum.

SİRRİ ATALAY (Kars) — Söz istiyorum.

REİS — Öylama sırasında söz verilmez. (Soldan, gürültüler) (Sağdan, «nedir o iki kelime» sesleri)

REİS — Beyefenriler; şu takrirle alâkası olmıyan, karşılıklı ifade edilmiş, hakareti tazammun eden iki kelimenin zabıttan çıkarılmasını reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Bu iki kelime zabıttan çıkarılmıştır.

REİS — Şimdi takriri okuyoruz efendim. Neticesi takdirinize vabestedir. (Gürültüler)

Yüksek Reisliğe

Pazartesi ve bugünkü celselerde hakaret mevzuu olduğu iddia edilen «aşağılık duygusu» kelimelerinin zabıtlardan çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Koşya Mebusu

Yozgad Mebusu

M. Bağrıaçık

Ömer L. Erzurumluoğlu

REİS — Devlet Vekili Halûk Şaman.

DEVLET VEKİLİ HALÛK ŞAMAN (Bursa) — Efendim, hükümet olarak geçen celsede Hariciye Vekili arkadaşımızın beyanlarının tahrir mânasını tazammun etmediği kanaatinde bulunduğumuz ve bunu ifade ettiğimiz cihetle bu takririn kabulüne muhalefet etmekteyiz. Maruzatım bu kadardır.

REİS — Buyurun Nusret Kirişcioğlu.

NUSRET KİRİŞÇİOĞLU ((Sakarya) — Muhterem arkadaşlarım; Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu arkadaşımız tarafından verilen takririn kabul edilmemesi lâzımdır. Bunun iki sebebi vardır; evvelâ Dahilî Nizamnamemize göre ancak galiz müstehcen ve hakareti mutazammın elfaz, kelimeler zabıttan çıkarılır.

(Aşağılık duygusu tâbirinin hakaret olup olmadığını hukukan ve ilmî cepheden müsaade-nizle izah edeceğim.

Çok muhterem arkadaşlarım; ruhiyatta, tıpta (Sentiment d'infériorité) ve daha müşeddet tâbiriyle (complexe d'infériorité) diye bir istilah vardır. Bu ilmî istilahın türkçe karşılığı (aşağılık duygusu) dur. Kitapta, ilmî lisanda (aşağılık duygusu) tâbirinin ilmî istilah olarak başkaca muadili mevcut değildir. Hariciye Vekilinin nezaketiyle olsun, şahsi ve insani nezaket kaideleriyle olsun, bu kelimeyi ve bu istilahu, başka bir tâbirle ifade etmek mümkün değildir.

Ferid Melen Beyefendi, gülüyorsunuz ama dinleseniz daha iyi olacak.

Muhterem arkadaşlarım, aşağılık duygusunun başlaması, inkişafı ve tezahürlerini burada izan edecek değilim, burası ders kürsüsü değildir. Yalnız bu kelimeye üzülen arkadaşlarımızı tatmin etmiş olmak için ifade edeyim ki, (aşağılık duygusu) nun (aşağılık olmak) la asla alâkası yoktur. Aşağı bir insanın bu hissi, hakikatî görmesi olur.

EMİN SOYSAL (Maras) — Ne demek istiyorsun?

NUSRET KİRİŞÇİOĞLU (Devamla) — Aşağılık duygusu hissi bir zehaptır. (Sağdan ne demek istiyorsun, sesleri) Hiç bir şey demek istemiyorum. Aşağılık duygusu tâbirinin aşağılık olmıyan insanlar için ancak bahis mevzuu olduğunu kabul etmek lâzımdır. (Sağdan «teville çalma» sesleri) Asla! Bakınız bu sözde bizatihi bir hakaret mânası mevcudolamayacağı nasıl sâbit oluyor? Muhterem Nüvit Yetkin Beyefendi bu tâbiri kasederek parlâmento âdabına yakışmıyan ve nezih olmıyan kelimelerle bu tâbiri tavzih ediyorlar ve buna mukabil kendileri konuşmaları sonunda hem de bir şahsı hedef tutarak aynı tâbiri ifade ediyorlar.

Vekil Beyefendinin konuşmasında «bir aşağılık duygusu ile yapılan tenkidler» den bahsedilmektedir. Nüvit Beyefendi «aşağılık duygusu içinde konuşan Vekil» diye bu duyguyu doğrudan doğruya şahsa bağladığı halde kendisi de bilmektedir ki, bu tâbir hakaret teşkil etmemektedir.

Bir suçun tekevvün edebilmesi için bir kere suçun maddi unsurlarının sonra mânevi unsur-

larının mevcudolması icabeder. Bir sözün hakaret teşkil edebilmesi için bizatihi kelimenin hakaret teşkil etmesi ve hakaret kasdiyle sarf edilmesi lâzımdır.

Denilebilir ki, «bir aşağılık duygusu ile yapılan tenkidlerden bahsederken» Vekil Beyefendide hakaret kasdı da mevcut değildir. Bu kasıt belki Nüvit Yetkin Beyefendide olabilir. Çünkü hem şahsa izafe etmiştir, hem de bu tâbiri kendisi takbih ettikten sonra istimal etmiştir. Ama kasda rağmen söz yine hakaret teşkil etmemektedir. Çünkü suçun maddi unsuru yoktur. Çünkü bizatihi bir ilim tâbiri olarak bu istilâh hakaret mahiyetinde değildir.

Yalnız bu terkinin bir nâhoş tarafı var. «Aşağılık» kelimesi hakikaten kulakları tırmalıyor. Ben öyle zannediyorum ki, birçok arkadaşlar bu tâbirin ilmî olduğunu bilmedikleri için değil, «duygu» kelimesini işitmedikleri için böyle hareket etmişlerdir. Meselâ, işhadediyorum, Esat Mahmut Karakurt arkadaşımız yalnız, aşağılık kelimesinin kullanıldığı kanaatiyle bir reaksiyon göstermiştir. Bu terkinin ilmî mânasını bilen ve duyan arkadaşlara bilhassa dikkat ettim, bu infiale iştirak etmediler, Daniş Yurdakul arkadaşımız gibi. Demek ki, burada bir hakaret mevzuubahsolamaz, çünkü hakaretin maddi unsuru mevcut değil.

Şimdi bu tâbirin zabıttan çıkarıldığını kabul ettiğimiz takdirde iki şeyi kabul ediyoruz demektir: Hem aşağılık duygusu tâbirinin maddeten hakaret olduğu vakiasını kabul edeceğiz hem de bir hakaret kasdı ile söylendiğini kabul etmiş olacağız.

Birincisini yaparsak, «aşağılık duygusu» tâbirini hakaret diye bu Mecliste, ilân edersek gelecek nesiller bize güler muhterem arkadaşlar. Bu tâbiri kulağı tırmalıyan «aşağılık» kelimesi dolayısıyla hakaret diye söylenmiş olarak kabul edersek haksız yere bu sözü kullanan arkadaşlar meselâ Vekil Beyefendi, meselâ Nüvit Yetkin Beyefendiye karşı haksızlık etmiş olur. Bunda hakaret yoktur. Her bakımdan bu kelimenin zabıttan çıkarılması caiz değildir. Bu terkinin hakaret diye ilân etmek bizi gülünç duruma düşürür. Bunu bir maksada

bağlamak arkadaşlarımızı küçük duruma düşürür. Onların şerefi bizim şerefimiz demektir.

Bu takriri reddetmenizi bilhassa rica ederim.

REİS — Emin Soysal, buyurun.

EMİN SOYSAL (Maraş) — Muhterem arkadaşlarım; görüyoruz ki, ihtiyatsızca, temmül ve tefakküre dayanmadan gelişigüzel kullanılan kelimeler Meclisi Âliyi saatlerce işgal etmektedir. Biz burada bir hayli hariciye vekilleri dinledik, hariciye vekilleri öyle konuşur ki, ağır başlı, temkinli cümlelerinden, insan mâna çıkarır ve şöylece takdir duygusu ile dinler. Şimdiki Muhterem Hariciye Vekili öyle bir eda ile konuşmuş ki; maalesef Başkan Vekilinin onun sözlerini mâzur göstermek için şurada yaptığı izah hence son derece sunidir. Hariciye Vekili arkadaşlara dönüyor ayrıca da; «Kitap okuyunuz», diyor ve üstten bakıyor. Bir heyeti, muhalefet heyetini cehaletle itham ederek, kitap okumaz şekilde göstermiye yelteniyor. Bunlar da zabıttadır. İkinci defa Riyaset mevkiine gelen Kirazoğlu arkadaşımız hakareti tazammun eden kelimelerin tutanaktan çıkarılmasını reyeye koydu. Mademki, hakaretâmiz kelimeler tutanaktan çıkarılması lâzımdır, deniyor, o halde hakaret vardır ve hakarete bulunanların da tecziye edilmeleri lâzımdır. İster vekil olsun, ister mebus olsun şu veya bu fark gözetilmeden tecziye edilmeleri gerekir..

REİS — Emin Bey bu takrir üzerinde müzakereye devam ediyoruz..

EMİN SOYSAL (Devamla) — Heyeti umumiyesi mademki, hakareti tazammun ediyor ki, tutanaktan çıkarılıyor. Tutanaktan çıkınca bu kelimelerden dolayı ceza gören Mustafa Altıdoğan arkadaşımızın da cezasının kaldırılması lâzımdır...

REİS — Emin Bey; onu bendeniz tetkik ettim, bununla ilgisi yoktur.

EMİN SOYSAL (Devamla) — Aslında bu tâbirin psikoloji kitaplarında çeşitli anlamları ve benzerleri vardır. Bu, insan ruhunda; genç, çocuk, büyük; şuur altında bulunan komplekslerin taziyikinden o insanı cesarettan, şundan bundan ahkoyan bir aşağılık duygusunun adıdır. (Soldan; gürültüler) Müsaade buyurun, isterse niz kitapları getirelim arkadaşlar. Bundan Frovid, Kreçmev, Buhlev bahsedeyler. Birçok ruhiyatçılar, ruhiyat kitaplarında kompleksten mütevellit aşağılık duygusunu bir ruh hastalığı ola-

rak ifade ederler. Psiko - patolojide bu vardır. Meselâ buna benzer bir şey daha var: Ego santrizm. Her çocukta bu vardır. Kendisini merkez, addetme, diğerlerini tâli addetme. Bu ruhaleti çocuklarda yedi yaşına kadar şiddetli devam eder. 7 ile 12 yaşına kadar hafifler. 12 yaşından sonra, ruh haleti realist olmaya başladığı andan itibaren yavaş yavaş izale olur. V. büluğ çağını geçtikten sonra çocuk bu egosantrizmden kurtulur. Fakat normal bir çocuk. Hasta çocuklar ailesi tarafından şımarık şekilde yetiştirilmiş çocuklar, egosantrizmden kurtulamaz, kendisini merkez addetmek hâli ömrünün sonuna kadar devam eder. İşte bu da vardır ruhiyatta ve bir hastalıktır. (Sağdan; bravo, sesleri ve gülüşmeler)

Binaenaleyh, psikoloji ulminde, bilhassa psiko - patolojide bu tâbirler insanı hasta sayan tâbirlerdir, ruh itibariyle hasta sayan tâbirlerdir. Bu hakımdan Hariciye Vekilinin kullandığı tâbir eğer hakaret değil diyorsa, o halde bilmiyor demektir. Tâbirleri ezberlemiş ama mânalarını bilmiyor, demektir. (Soldan; «Ooo», sesleri) O zaman ben kendisine Heyeti Celileniz huzurunda tavsiye ederim, bu kadar büyük bir kitleye kitap okumasını tavsiye edeceklerine, gelsinler benim kütüphanemde hem bir kahyemi içsinler hem de kendileri kitap okusunlar. (Sağdan; gülüşmeler)

Şimdi, gelelim işin diğer tarafına: Mademki, bir kısım arkadaşlar ilmin açık delillerini ve imi tahrif ederek hakaret yoktur, diyorlar. O halde zabıtlardan çıkarılmasını neden teklif ediyorsunuz? (Soldan; teklif eden yok, sesleri) Müsaade ediniz de dursun. Hükümet olarak bir arkadaş çıktı, hakaret mânasına kullanılmadı ama dursun diyor. Evet dursun. Dursun ki, müverrih, bu memleketin bir zamanki Hariciye Vekilinin bir muhalefete karşı nasıl bir ağız kullandığının hükmünü versin. Dursun ki, müverrih bu kadar ağır şartlar içinde, memleket hakikatlerini didinerek müdafaa etmeye yeltenen, müdafaaaya devam eden muhalefetin üstün bir şuur içinde, yüksek bir şuur içinde iktidarın karşısında dimdik durduğunun delilini görsün. Bir taraftan polis, bir taraftan jandarma, bir taraftan siz... (Soldan; şiddetli güürültüler, sağdan; alkışlar) Bu şekilde, buna rağmen muhalefet müspet şuru ile murakabe vazifesine devam ediyor. (Sol-

dan; güürültüler) Yazıklar olsun size. (Sağdan; alkışlar)

REİS — Hariciye Vekili Fatın Rüstü Zorlu.
HARİCIYE VEKİLİ FATİN RÜSTÜ ZORLU (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlarım, söze başlamadan evvel Demokrat Parti İktidarı Grubunun gösterdiği sükûnet, sekinet ve salâbetine olan takdirimi ifade etmek isterim.

Sevgili arkadaşlarım, bugün hakikaten mensubolduğum parti Grubu ile bir kere daha iftihar ettim.

Evvelki gün hepiniz şahidoldunuz, hiçbir şekilde hakareti tazammun etmiyen kullandığım bir tâbirin akabinde muhalefete mensup arkadaşların pek çoğunun bunun hakaret olup olmadığını soracağı yerde nasıl maatteessüf her türlü İçtüzük ahkâmını çiğner bir şekilde ayağa kalkarak, sıra kapaklarını vurarak mukabele ettiklerini gördünüz. Bu arkadaşlardan çoğunun «Biz aşağılık değiliz» diyerek duydukları bu tâbiri fevrî bir şekilde karşılamış olduklarını gördünüz. Buna mukabil aynı şekilde konuşan, aynı tâbirleri kullanan, üstelik Reise de isnatlarda bulunan Nüvit Yetkin karşısında Ekseriyet Grubunun nasıl Türke yakışan bir vakar içinde sonuna kadar dinlediğini gördünüz. (Soldan, alkışlar) (Sağdan, güürültüler)

HASAN TEZ (Ankara) — Biz Türk değil miyiz? Ben Türkoğlu Türküm!

HARİCIYE VEKİLİ FATİN RÜSTÜ ZORLU (Devamla) — Biz birbirimize karşı saygı ve sevgi ve İçtüzük hükümlerine riayetkâr bir şekilde konuşmak ve müdavelei efkârda bulunmak, birbirimizi anlamak istiyorsak ilk önce usulü müzakereye riayetkâr olmamız icâbeder.

Sevgili arkadaşlarım, benim dün sarf ettiğim kelimedeki hakaret mânası mündemiç değildi. Reisin bana «tavzih buyurunuz» demesinin sebebi, arkadaşlarımdan bir kısmının sadece «aşağılık» kelimesini duymasından ileri geliyordu. Burada zabıtları okursanız yine göreceksinizdir ki, aşağılık demedim, aşağılık duygusu dedim. Ama siz konuşmamı sükûnetle, sekinetle dinleyecek yerde bağırıyorlar, sıra kapaklarını vurmaları elbette ki tavzih ve tatmin etme imkân bırakmadınız.

Hükümet temsileisi olan bir kimse, yani bütün Türkiye'nin Hükümetinin bir âzasının, sıra kapaklarına vurmaları, bağırışmaları karşılanması hiçbir yerde âdet değildir. (Güürültüler)

Sevgili arkadaşlarım, İftiten söylenecek sözleriniz varsa, burada konuşun, usulü müzakereye ve İftüzüğe riayet şarttır.

Eğer siz ekalliyet olarak...

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Biz ekseriyetiz, ekseriyet!

HARİCİYE VEKİLİ FATİN RÜSTÜ ZORLU (Devamla) — Ekalliyet olarak buna riayet etmezseniz, biz de ekseriyet olarak sizin yolunuzda gidecek olursak halimiz nice olur?

Benim burada hiçbirinizi küçük görme, aşağı görme halim mevzu bahis değildir. Her birinizin sözlerinizi ayrı ayrı ve daima hürmetle dinlemiş ve gereken şekilde cevap vermişimdir. Binaenaleyh aramızda eğer muayyen bir seviyeden konuşmak istiyorsak, insanlar asırlardan beri düşünmüşler; bir usulü müzakere yapılması lâzımgeldiğini anlamışlar ve bunu kitaplar içine de koymuşlar. Elimizde hep biliyorsunuz, bir İftüzük var, bu İftüzükte sıralardan bağırarak, konuşan hatibe karşı kitle halinde ayağa kalkıp söz kesmek diye bir şey var mı?..

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Partizan idare diye kitaplarda bir şey var mı?..

HAYRİ ÇOPUROĞLU (Kırşehir) — Arkadaşlarınız aynı müdahaleyi yaparken bu infiali göstermiyorsunuz.

HARİCİYE VEKİLİ F. RÜSTÜ ZORLU (Devamla) — Eğer buradan hakareti mutazammın bir kelime sarf edilmişse onun hesabını sorarsınız. O gün Saffet Omay arkadaşımız kalktı «Bu beceriksiz hükümet» dedi, «Dikkatsiz Hariciye Vekili» dedi. (Sağdan, tamam tamam sesleri) Bakın, tamam diyorsunuz. Biz de mukabele edersek sonra ne olur?.. Burada bizden kimse size «in aşağı» dedi mi?.. Bugün de siz konuşurken biz daima sükûnetle, sekinetle ve vekarla dinliyoruz. Ama biz konuşurken siz hiçbir zaman sakın davranmıyorsunuz (Sağdan; «mütecaviz konuşma» sesleri). Mütecaviz konuşmuyorum, sizin konuştuğunuzun yarısı kadar da mütecaviz konuşmuyorum.

Benim arzum şudur: Zabıttan okuduğunuz veçhile benim konuşmamda şahıs kasdı yoktur, umumi bir şikâyet mevzu bahistir. «C. H. P.» de dememişim. Kullandığım tâbirin mânasını iki arkadaşım gayet güzel anlattılar. Bu tâbir, kendisini gördüğü seviyeden daha yüksek olan bir adama hitabeden bir tâbirdir. Bunda küçük dü-

şürücü bir mâna yoktur. Bu adama «sen, tahmin ettiğin seviyede değilsin, daha yükseğe çık» demektir bu tâbir... Bunda hakaretin zerresi dahi yoktur (Soldan bravo sesleri).

Bu vaziyet karşısında sizden ricam, bu verilen taktirri kabul etmemenizdir. Artık bu işi burada bitirip asıl müzakere mevzularına devam etmeliyiz.

REİS — Ömer Bey, bir beyanınız var mı? (Soldan vazgeçti sesleri).

Sırrı Atalay.

SIRRI ATALAY (Kars) — Muhterem arkadaşlar; Hariciye Vekilini burada dinledik. Hariciye Vekili der ki; «dünyanın neresinde muhalefet, iktidara mensup bir Hariciye Vekili konuşurken bu şekilde mukabele eder ve dünyanın neresinde bu tâbirler kullanılmıştır?»

Evvelâ şu ciheti arz edeyim ki B. M. Meclisinin zabıtlarında evvelki gün sarf edilen sözlerden daha ağır sözler vardır ve çoktur. 25.II.1956 tarihinde şu kürsüde Başvekil Adnan Menderes muhalefet mensuplarına şu şekilde hitabetmiştir. (Soldan, «ne alâkası var» sesleri)

REİS — Sırrı Bey; rica ederim sadet harici konuşmayın.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Bu sözler gelecek nesillere, B. M. Meclisi kürsüsünde söylenen sözler olarak İftüzüğün 147 nci maddesi gereğince harfiyen geçecektir ve çıkarılmıyacaktır. Bakın madde ne demiştir: «Evet, namussuzdur, rezildir, aşağıdır» demiştir. (Soldan, gü-rültüler)

REİS — Rica ederim Sırrı Bey, müzakere-leri bu şekle sokmayınız. (Soldan, gü-rültüler)

SIRRI ATALAY (Devamla) — «Allah kahhar adıyla kahretsin onları» demiştir. Sorarım, Hariciye Vekiline, Dünyanın neresinde, hangi memlekette bir başvekil muhalefet liderleri hakkında bu şekilde bir konuşma yapmıştır? (Soldan, gü-rültüler)

REİS — Sırrı Bey, rica ederim müzakere-leri bu şekle sokmayınız, taktirri üzerinde konuşunuz.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, taktirri hukuki hiçbir mesnedi haiz değildir. Deminden beri arkadaşlarımız «Aşağılık duygusu» nun hakaret olup olmaması üzerinde konuşmuşlardır. Bu taktirde mücerret olarak zabıtlardan bu iki kelimenin çıkarılması isteni-

yor. Halbuki burada aynı kelimeleri tekrar ederek birçok arkadaşımız konuştu. Gelecek nesiller zabıtları açıp bakacaklar, kimlerin neler konuştuğunu orada göreceklerdir. (Soldan; «çıkarmıyacağız» sesleri) Çıkıp çıkmaması takrir reylerinize arz edilince belli olacak bir keyfiyettir. Müsaade ediniz konuşayım, başkaları konuşurken dikkatle dinlediniz, ortada bir teklif var.

Gelecek nesiller zabıtları açacaklar, Nüsret Kirişcioğlu, Emin Soysal konuşmuştur, Vekil konuştu «aşağılık duygusu» hakkında izahlarda bulundular ama bu münakaşaya mesnet olan kelime nedir diyecekler ve göreceklerdir ki o kelime yok. O zaman acaba neler konuşulmuştu diye işlerine şüphe girecek. Bu da büyük bir mahzurdur.

«Aşağılık duygusu» nun hakaret olup olmadığına gelince; Nusret Kirişcioğlu müddeiumumilik, hâkimlik yapmıştır, bilirler. Hakaret bir kimsenin şeref ve haysiyetine nakisa verecek bir söz ve fiildir. Hariciye Vekili bu hakareti yaptıktan sonra eğer çıkıp o zaman deseydi ki ben bunu bir hakaret kasdiyle söylemedim. («Söyledi, söyledi, bilmiyorsun» sesleri) (Sağdan, Soldan gürültüler) Hakaret bir şahsın şeref ve haysiyetine nakisa verici bir hareket, fiil ve sözdür, ama Hariciye Vekili çıkıp o zaman ben bunu hakaret kasdiyle söylemedim, deseydi... (Soldan «Söyledi, dinlememişsin» sesleri)

Dinledim, Hariciye Vekili Pazartesi günü müzakereler devam ettiği sırada ve en kritik zamanda çıkıp bunu ifade edebileceği gibi bugün celse açıldığı zaman da çıkıp bunları ifade ede-

bilirdi. Basiretli bir Devlet adamından beklenen bu idi. Bunu yapmadı. Müzakereler bir buçuk saatten beri devam ediyor, en sonunda çıkıp benim böyle bir kasdim yoktu diyor.

REİS — Sırrı Bey, o zaman da söyledi, fakat duyulmadı.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Binaenaleyh bu tabirin zabıttan çıkarılmasına imkânı hukuki ve fiilî yoktur. Bırakalım zabıttaki kalsın, gelecek nesiller ve siyasi tarih bir vekilin hangi duygular içinde bulunduğunu görsün ve hükümünü versin.

REİS — Ömer Lûtfi Erzurumluoğlu.

ÖMER LÜTFİ ERZURUMLUOĞLU (Yozgad) — Aziz ve muhterem arkadaşlarım; evvelâ tavzihan şunu arz edeyim, takririmiz dolayısıyla Hükümeti alâkadâr eden bir mesele yoktur. Sonra muhterem Hariciye Vekili burada Sırrı Atalay arkadaşımızın söylemiş olduğu kelimeleri bertafsil arz etti ve hakaretâmiz bir kelime olmadığını ve kendisini küçük gören haddizatında üstün bir insan için kullanıldığını ifade ettiler. Daha evvel zaten Riyaset Makâmı da hakaretâmiz olan kelimelerin çıkarılmasına karar verdikten sonra biz de takririmizi geri alıyoruz. Yapılacak muamele yoktur.

REİS — Takrir geriverilmiştir.

Ruznameye devam ediyoruz, efendim.

Umumi hayata müessir âfetler... (Hükümetten, kanun var efendim nereye geçiyorsunuz, sesleri) Bu zaptı sabık müzakeresidir. O kanun sırasında konuşulacaktır efendim. Henüz sırası gelmemiştir. Maddelere geçiyoruz.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Umumi hayata müessir âfetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair kanun lâyihası ile Çankırı Mebusu Ferhan Arkan ve 5 arkadaşının, Çankırı vilâyetinde sel baskını dolayısıyla vukua gelmiş olan zararların giderilmesi, Kırşehir Mebusu Hayri Çopuroğlu ve 2 arkadaşının, Kırşehir vilâyetinde sel baskını dolayısıyla vukua gelmiş olan zararların telâfisi hakkında kanun teklifleri ve Muvakkat Encümen mazbatasını (1/213, 2/185, 2/193)*

REİS — Efendim, bu lâyihanın encümene verilen maddesi henüz gelmemiştir, geçiyoruz efendim.

Bir defa müzakereye tâbi olan maddelerden müzakereye devam ediyoruz.

2. — *Ankara Üniversitesinin 1955 bütçe yılı hesabı katisine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tekeresi ile Ankara Üniversitesinin 1955 mali yılı Hesabı Katî kanunu lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatasını (3/17, 1/224)*

3. — *İstanbul Teknik Üniversitesi 1956 bütçe yılı hesabı katisine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tekeresi ile İstanbul Teknik Üniversitesi 1956 büt-*

çe yılı Hesabı Katî kanunu lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/106, 1/238)

4. — *Karayolları Umum Müdürlüğünün 1956 bütçe yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Karayolları Umum Müdürlüğünün 1956 bütçe yılı Hesabı Katî kanunu lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/234, 1/199)*

REİS — Efendim, okunan bu üç kanun lâyihası hakkında rey muamelesi yarıda kalmıştı. Bu lâyihaları açık reylerinize arz ediyorum. Lâtfen arkadaşlar reylerini istimal buyursunlar. (Anladık, sesleri) Geçen inikatta netice tebliğ edilmediği için reyleme muamelesi tekrar edilecektir.

(Reyler toplandı.)

REİS — Efendim, Ruznameye devam ediyoruz.

5. — *Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 bütçe yılı hesabı katîsine ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği Tezkeresi ile Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğü 1956 bütçe yılı Hesabı Katî kanunu lâyihası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/172, 1/229)* (1)

(Riyaset mevkiine Agâh Erozan geldi.)

REİS — Heyeti umumiyesi üzerinde Sait Erdiñç, buyurun.

SAİT ERDİÑÇ (Van) — Muhterem arkadaşlar, Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 yılı hesabı katîsine dair Divanı Muhasebat Reisliğinin mutabakat beyannamesi ile Hükümet kanun lâyihasının gerekçesinde yeter derecede bilgi edinmeye, bu müessesenin kusurlarını görmeye, iyi çalışabilmeleri ve verimli olabilmeleri için noktai nozarlara raslamaya imkân yoktur. Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası da kifayetsiz bir belge mahiyetindedir.

Bu müessese hakkında Başvekâlet Umumi Murakabe Heyetinin Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 yılı faaliyetlerine dair raporlardan faydalanarak tenkid ve görüşlerimi kısaca arz edeceğim :

(1) 74 S. sayılı matbuza zaptın sonundadır.

1. Her yıl artmakta olan hayvancılık zararlarının önlenmesi için gereken tedbirlerin alınması icabetmektedir. Masrafları ucuza mal etmek için mahsullerin, şubelerin zararlarını mucibolacak ucuz fiyatlarla değerlendirilmemelidir. Şube durumlarının sıhhatli bir şekilde belirmesi ve başkalarına çeşitli yollarla intikalini önlemek için istihlâke verilen mahsullerin; piyasa fiyatları ile değerlendirilmesi temenni olunur. 66 kuruşa mal olan sütün litresi vasati olarak 38 kuruştan değerlendirilmiştir. 185 kuruşa mal olan bir kilo üzüm 25 kuruştan 88 kuruşa mal olan meyva 33 kuruştan değerlendirilmiştir.

2. Alparılan Çiftliğinin birikmiş zararı 3,5 İğdır Çiftliğinin birikmiş zararı iki milyon liraya balığ olmuştur. Bu iki işletmede arazi ıslahı ikmal edilmeden geniş ölçüde ekim yapılmaması, hayvancılığa daha çok önem verilmesi lâzımdır.

3. Çerkeş işletmesi toprağın evsafı ve genişliği bakımından üretme çiftliği tesisine müsaid olmadığından tasfiye edilerek arazinin Hazineye iade edilmesini temenni ederim.

4. Yevmiyeli memur ve müstahdemlerin peyderpey tasfiyesi, ayrılanların yerine başkalarının alınmaması Başbakanlıktan tebliğ edilmiş olmasına ve esasen 5433 sayılı Kanunun hükümleri de müsait bulunmamasına rağmen yevmiye ile müşavir, uzman, mühendis ve memur istihdam edilmekte bunlara döner sermayenin geçici işçi tahsisatından yüksek yevmiyeler ödenmektedir. Mevzuata açıkça aykırı bulunan bu tatbikattan vazgeçilmelidir.

5. 5433 sayılı Kanunun II nci maddesinde döner sermayenin nerelere sarf edileceği sayıldığı halde katma bütçede yapılması icabeden bâzı masraflar kanun hükmüne aykırı olarak döner sermayeden yapılmakta merkez demirbaş ve mefruşatından memur meskenlerinden ve idari binalardan bir kısmı döner sermayeden temin olunmaktadır. Tediyeilerin mevzuat ile telifine imkân yoktur.

Bu şekle son verilmelidir.

6. 1950 yılından beri tapulama muameleleri ikmal edilmeyen çiftlikler vardır. Bu muamelelerin ikmalini ve umumiyetle ithal malı olan malzemenin ihtiyaçtan çok fazla stok yapılmasını temenniye şayan bulurum.

7. Tarlaların birinci defa sürülmelerinin geç kalması, randıman ve mahsul kalitesi üzerindeki menfi tesirleri nazara alınarak bunların imkân nispetinde ileriye alınması lüzumludur. İnkilenmiş veya mütaakıp amelîyelere tâbî tutulmuş tarlaların gelecek yıla bırakılmaları iktisadî olmayacağı gibi istihsal masraflarının artmasını mucibolacağından bu kabîl devirlerden iktinabedilmesi lâzımdır.

8. Hazırlık masraflarında anormal maliyetler bilhassa İğdır ve Alparslan çiftliklerindedir. Maliyet yükselmesini mucip sebeplerin tetkik olunması ve mahzurlarının izalesine çalışılması tavsiyeye değer görülür. Masrafların çiftlikler itibariyle tetkikinde o kadar farklı rakamlarla karşılaşılmaktadır ki bunların teknik sebeplerle izahı mümkün değildir. Ölçsüz sarfiyat da rolü bulunduğuna işaret etmek isterim. İğdır'da 15 hektarlık bir sahaya ekilen susamdan 20 kilo mahsul alınması gibi izahı mümkün olmayan bir netice ile karşılaşılmıştır.

9. Akar yakıt masraflarının makina hesaplarına yazılması icabederken mahsul hesaplarına kaydedildiğinden maliyetler tam değildir.

10. Türkgeldi Çiftliğinde istihsal müsait bir seviyede olmasına rağmen satış işlerinin iyi idare edilmemesi, Migrosla yapılan anlaşmanın tek taraflı işlemesi gibi sebeplerden zarar husule gelmiştir.

11. Fidan satışlarını ağırlaştırılan vilâyetler adına yapılan tahsislerdir. Bu usulün ihtiyaca ve işletmelerin bünyelerine uygun bir şekilde tanzim ve tertibedilmesi temenni olunur. Fidan satış fiyatlarının tesbitinde maliyetler de göz önünde tutulmalıdır.

12. İğdır ve Malya çiftliklerinde sığırların doğum ve ölümleri kayda geçmemiştir. Yüksek nispetleri bulan buzağı ölümlerinin tetkik konusu olarak ele alınmaları ve önleyici tedbirlerin ittihazı lüzumludur. Ayrıca hayvanların süt verim azlığı üzerinde de durulmak lâzımdır.

13. Malya Çiftliğinde gübrenin kilosunun 10 kuruştan değerlendirilmesi hatalıdır ve önlenmesi icabeder.

İğdır ve Alparslan çiftliklerinin çok düşük olan yün verimleri üzerinde hususi bir alâka ile çalışmak iktiza eder.

14. Bir kovana isabet eden bal istihsali 4 kilo ile normalin çok altındadır.

15. Köylü ve çiftçiye damızlık olarak satılan hayvanların satış bedelleri ne düşük ne de çok yüksek olmalıdır. Hakiki değerleri nazara alınarak tesbit edilmelidir. Böylece hem şube zararlarının önlenmesi hem de masrafın mahalline masruf olması temin edilmiş olur.

16. Umum müdürlük yönetim komisyonunca ittihaz edilen kararlar içerisinde mevzuata ve tatbikata aykırı olanlarına tesadüf edilmektedir. Kuruluş kanunu ve umumi mevzuat göz önünde bulundurulmalıdır.

Fazla mesai ücretinin, ihtiyaca ve işin icabına bakılmadan, memuriyet unvanlarına ve şahıslara göre maktu bir hale konulduğu anlaşılmaktadır. Bugünkü tatbikatın kanunun maksadına uygun hale getirilmesi temenni olunur.

İşçi kadrolarında, aylık alan memur gibi çalıştırılan bir hayli personelin mevcud olduğu tahmin edilmektedir. Geçici işçiler arasında 23 kişinin memur olarak çalıştırıldığı, yüksek yevmiyeler ödendiği tesbit edilmiştir.

Yönetim komisyonu 21. I. 1956 tarih ve 59 sayılı ve 17. VIII. 1956 tarih ve 307 sayılı kararlarına müsteniden, yüksek ziraat mühendislerinin aylık ve yıllık oda aidatlarıyla avukatların baro aidatları döner sermayeden tediye edilmektedir. 3499 - 6235 sayılı kanunlara göre bu aidatlar mühendis ve avukatların şahıslarını ilgilendirmektedir. Yapılan bu tediyeler mevzuata, 5433 sayılı Kanunun hükümlerine aykırı bulunmaktadır.

17. Ceylânpınarı'ndaki işçilerin gayrişihhi iskân durumları üzerinde durulmalı gereken lojmanlar bir an evvel yapılmalıdır.

18. Umumiyetle tahsisata bakılmadan sarfiyat yapıldığı Umumi Murakabe Heyeti tarafından görülmüştür. Tahsisatsız yapılan sarfiyatın önlenmesi ve

5433 sayılı Kanunla katma bütçeli olarak kurulan Devlet Üretim Çiftliklerinin İktisadi Devlet Teşekkülü haline gelmesi temenni olunur.

REİS — Yazılı okuduğunuzdan yedi dakikanız var, efendim.

SAİT ERDİNÇ (Devamlı) — 19. Devlet Üretim Çiftlikleri Umum Müdürlüğü ayrıca kavuğuk sanayii, yem sanayii, gıda ve ihtiyaç maddeleri (Gima) Anonim şirketlerine ve Türkiye Yapığı ve Tiftik Anonim Şirketine hisse vermiş, iştirak etmiştir. 5433 sayılı Kanunun hüküm-

lerine bu hal mugayirdir. Bu şekildeki ıeraati tasvibetmeye imkân yoktur.

MUSTAFA BAĞRIAÇIK (Konya) — Yalnız hububat işiyle mi meşgul oluyorsunuz?

SAİT ERDİNÇ (Devamla) — Müdahale etmeye hakkınız yoktur, ben Devlet Üretme Çiftlikleri üzerinde konuşuyorum. Bir diyeceğin varsa buraya gelir söylersin; cevabını da alırsınız. Ben avukatlık da yaparım, çiftçilikte.. Bir diyeceğin var mı?

REİS — Devam buyurun, efendim.

20. Gökhöyük işletmesinde inşa olunan kantin binası 5 715 liraya mal olduğu halde takdir yoluyla 10 219 lira ile kayda alınarak aradaki fark kâr yazılmıştır. Bu da doğru bir hareket değildir.

21. Çiçekdağ çiftliğinde inşa edilmekte olan sulama havuzuna 90 000 liradan fazla yapılan sarfiyat mevcut işe nazaran çok fazla görülmektedir. Adı geçen işin tetkik ve kontrole tâbi tutulmasını talebederim.

22. Suiistimale müsait bulunan çuval işleri üzerinde önemle durulması, zayıatların asgari hadde indirilmesi, Polatlı çiftliğinden Bâlâ çiftliğine gönderilen 5 000 aded çuvala ambar maliyetinden çok fazla bedelle devrinin normal bedelle değerlendirilmesi ve bunun usul ittihazı temenni olunur.

23. 2 milyon lirayı bulan teminat mektupları mukabilinde çiftçilere yapılan veresiye satışları bir an evvel tasfiye edilmelidir.

REİS — Reylerini kullanmayan arkadaşlar lütfen kullansınlar efendim.

SAİT ERDİNÇ (Devamla) — Tohum müşterileri içinde borçlarını 1953 ten beri tecil ettirenler vardır. Bu borçların vaktinde tahsili sağlanmalıdır. İşte bu tenkid ve temennilerin Umumi Murakabe Heyetinin raporlarında da belirtildiği şekilde nazara alınmasını, gerekli incelemelerin yapılmasını temin maksadıyla Hesabı Katı Kanun lâyihasının encümene iadesini arz ederim.

REİS — Reylerini kullanmayan arkadaşlar varsa lütfen reylerini kullansınlar.

Oylama muamelesi bitmiştir.

SAİT ERDİNÇ (Devamla) — Muhterem arkadaşlar; Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğün ve 180 milyonluk döner sermayesi üzerinde duruyor ve tetkiklerimizi yapıyoruz. Maksadımız bu döner sermayenin daha fazla kâr etmesi, müessesenin mevzuata uygun, randımanlı

çalışması içindir. Bu hususta tenkidlerimiz ve Umumi Murakabe Heyetinin mütalâaları senelerden beri devam etmekte olduğu halde bunları nazara almadan icraat devam etmektedir. Tenkidlerimiz kanunsuzlukları, yolsuzlukları önlemeye mâtuftur. Hoş karşılayacağınızı ümid ederim.

REİS — Cemal Tüzün.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlar; Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğü 1956 yılı bütçe lâyihası münasebetiyle, bundan evvel olduğu gibi, müdahalete mensup arkadaşlarımız, bu Umum Müdürlükte birtakım kanunsuz, usulsüz, yolsuz ve hesapsız sarfiyatın vâkı bulunduğunu yanayakıla ifade ettiler. Bendeniz sadece bildiğim ve çok iyi bildiğim bir hususa temas etmek mecburiyetindeyim : Memleketimizde üzerinde hep beraber titizlikle ve ehemmiyetle durduğumuz zirai istihsalı artırmamızın en esaslî çarelerinden birisi; zirai istihsalı artıracak kifayetli teknik eleman sayısının artırılması, bu kadroda tutulmasıdır. Müdahalete mensup arkadaşlarımız, tenkidlerinde bu Umum Müdürlük bütçesinden teknik elemanlara ücret, yevmiye ve ek görev verildiğini ve bunların kanunsuz olduğunu ifade ettiler. İktisadi hayatımızın inkişafından bu yana, 8-10 seneden beri ziraatçı, ormancı ve veteriner olarak, Ziraat Vekâletinde vazifeli arkadaşlardan yüzlerce, binlercesi Ziraat Vekâleti camiasından ayrılmışlar, kendilerini daha müreffeh geçirebilecek sahalara geçmişlerdir. Sayın Ziraat Vekili bu arkadaşları yerinde tutabilmek, teknik elemanları toprağa şevkle bağliyabilmek için ek görev kadrolarını temin edebilmiş ve böylece zirai faaliyeti artırmıştır. Bu yapılmamış olsaydı bugüne kadar istifa eden teknik elemanlar bunun üç mislini bulmuş olurdu.

Bugün 800 orman bölge şefliği mevcuttur, 400 orman bölge şefliği de münhaldir. Ziraat Vekili Nedim Ökmen arkadaşımızın teknik elemanlara ücret ve ek ödenek vermesinin memlekette zirai istihsalı artırmaya mâtuf hayırlı ve isabetli bir hareket olarak telâkki ettiğimi ifadeyi bir vazife addediyorum.

FERİD MELEN (Van) — Eğer bu ödenekleri vermek lâzımsa kanun getirsinler.

REİS — Mustafa Bağrıaçık.

MUSTAFA BAĞRIAÇIK (Konya) — Muhterem arkadaşlar, Sait Bey arkadaşımız benim

oradaki müdahaleme mukabelede bulunmuş olmasaydı söz almıyacaktım.

Arkadaşımız ilk söze başlarken hububatçılıktan ziyade hayvancılığa ehemmiyet verilmesi tezini müdafaa etti ve dedi ki : Hayvancılık bahsi ehemmiyetle ele alınmamıştır. Sonunda sözlerini bitirirken «Tiftik Yapağı Şirketi, Yem Sanayii Anonim Şirketine ve bir başkasına daha iştirak etmektedir» dedi ve bahsi, bunlar yerine hububatçılığı ihya etmek lâzımdır şeklinde bitirdi. (Sağdan, «Kanun böyle» sesleri) Evet kanun öyle... Fakat bu şirketlere iştirak etmenin ne kadar ehemmiyetli olduğunu düşünmek ve bilhassa benim memleketimde Yem Sanayiinin kurmuş olduğu bir müesseseyi bugün hakikaten iftiharla yâdetmek mecburiyetindeyiz, arkadaşlar. Yem Sanayii Müessesesinin kurduğu hayvan yemi fabrikası ilk başlangıcında günde 10 ton kapasite ile çalışırken, aradan henüz 2-3 ay geçtiği halde tam 90 ton çıkarmaya başlamıştır ve emin olun ki, arkadaşlar, bütün Konya mıntakası hayvancıları bu malı kapışmaktadır. Binaenaleyh, Yem Sanayiine bu müesseseye iştirak etmişse gayet yerinde bir vazife yapmıştır. Bu müessesenin vazifesi yalnız buğday, diğer hububat nevelerini ıslah ve teşvik değildir. bu ıslah işi de asla büyük bir dâva değildir. Benim şahsi kanaatime göre Ziraat Vekâletinin en büyük dâvası hayvancılığı teşvik ve ehemmiyetle üzerinde durmasıdır. Bilhassa Orta - Anadolu arpayla buğdayla kalkındırılmaz. Artık Orta - Anadolu'da birinci derecede ele alınacak şey hayvancılıktır. Binaenaleyh Ziraat Vekâletinin veya Yem Sanayiinin Türkiye'de kurmak istediği sekiz tane Yem Sanayii fabrikasından bugün ikisi faaliyettedir. Birisi Ankara'da, diğeri Konya'dadır. Diğer kurulmak istenilen altı tane fabrikanın da biran evvel bitirilmesini canı gönülden temenni ederim.

Kars'ta, Iğdır'da Ziraat Vekâleti üretme çiftliği kurmuş. Bütçe Encümeninde müzakere edilirken Sırrı Atalay bunun üzerinde durdu. Buğdayın kilosu 300 kuruşa mal ediliyor dedi. Ziraat Vekili de dedi ki : «Bunu yeni kuru-

yoruz; yeni kurulan bir müessesenin maliyeti böyle hesabedilemez.» Sırrı Atalay şimdi de aynı nakaratı tekrar ettiler.

Karşılı arkadaşımıza... (Karşılı değil Vanlı sesleri) Ne ise... Arz edeyim ki, benim memleketimde üç tane çiftlik vardır. Bunlardan fevkalâde memnunuz. Çünkü tavukçuluğu ıslah ve ihya etmektedir. Bu müessese bize yardım etmektedir. Yalnız bir tek çiftlik 120 bin kuluçka çıkarmak suretiyle tavukçuluğu ihya ve ıslah etmiştir. Merinosculuk için de çiftlik kuruldu, havalinin köy ve kasabalarından müthiş şekilde tahacüm oldu. Tohum ıslah işi de ıslah edilebilir. Neden Iğdır meselesi üzerinde durdular, anlamadım. Ben Kars'lı olsam orada kurulmasını istedim. Biz Konya'da beş tane çiftliğin kurulması için Ziraat Vekiline arazi vermeye hazırız. (Gelsin bizim konya ovasına istediğin kadar kursun. 150 bin dönümlük arazisi olan yere, rica ederim, niçin çiftlik kurarsın? Küçükmüş, kaldır oradan getir Konya'ya (Gülüşmeler). Madem ki memnun değiller, istifade etmiyorlar demek ki mahalline masruf bir hizmet değil. Ben Ziraat Vekilinden rica ediyorum, bu müesseseyi oradan kaldırıp matlubolan yere kursun.

Hürmetlerimle. (Soldan alkışlar.)

REİS — Reylerin neticesini arz ediyorum.

Ankara Üniversitesinin 1955 mali yılı hesabı katî kanun lâyihasına (234) rey verilmiştir. (217) kabul, (15) ret, (2) müstenkif.

Karayolları Umum Müdürlüğü 1956 mali yılı hesabı katî kanun lâyihasına (199) iştirak, (183) kabul, (10) ret, (6) müstenkif.

İstanbul Teknik Üniversitesi 1956 mali yılı hesabı katî kanun lâyihasına (180) iştirak, (175) kabul, (4) ret, (1) müstenkif.

Görülüyor ki nısap mevcut değildir. Bu hal ekseriyetin ademimevcediyetini göstermektedir. Gelecek İnikatta tekrar reylerinize arz edilecektir.

27 Mart Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikadı kapatıyorum, efendim.

Kapanma saati : 17,25

Âza adedi	: 610
Rey verenler	: 234
Kabul edenler	: 217
Reddedenler	: 15
Müstenkifler	: 2
Reye iştirak etmiyenler	: 357
Münhal mebusluklar	: 19

[Kabul edenler]

ADANA
 Mehmet Geçioğlu
ADIYAMAN
 Gani Gürsoy
AFYON KARAHİSAR
 Rıza Çerçel
 Orhan Kökten
 Kemal Özçoban
 Murad Âli Ülgen
AĞRI
 Şeref Saraçoğlu
 Celâl Yardımcı
AMASYA
 Kemal Eren
 Nazifi Şerif Nabel
 İsmet Olgaç
ANKARA
 Osman Alişiroğlu
 Mehmet Ali Ceritoğlu
 Nuri Ciritoğlu
 Übeyde Elli
 Halil Sezai Erkut
 İsmail İnan
 İbrahim Saffet Omay
 İlyas Seçkin
 Mustafa Yeşil
ANTALYA
 Burhanettin Onat
 Ahmet Tokuş
ARTVİN
 Eyüp Doğan
AYDIN
 Necati Çelim
 Nail Geveci
 Nihat İyriboz
 Etem Menderes
 Cevat Ülkü

BALIKESİR
 Vacid Asena
 Esat Budakoğlu
 Ahmet Kocabıykoğlu
 Faik Ocak
 Sıtkı Yırcalı
BİLECİK
 Şevki Hasırcı
BİNGÖL
 Mustafa Nuri Okcuoğlu
BİTLİS
 Nusrettin Barut
 Rifat Bingöl
 Selâhattin İnan
BOLU
 Mithat Dayıoğlu
 İhsan Gülez
 Nezh Tütüncüoğlu
BURSA
 Hüseyin Bayrı
 Salâhaddin Karacagil
 Mazlum Kayalar
 Recep Kırım
 Hulûsi Köymen
 Halûk Şaman
 Yekta Teksel
 Nurullah İhsan Tolon
 Hilâl Ülman
ÇANAKKALE
 Halim Alyot
 Nahit Ural
ÇANKIRI
 A. Kemal Barlas
 Ethem Yalçınalp
ÇORUM
 M. Kemal Biberöğlu
 Hamdi Bulgurlu

Kemal Erdem
 Yakup Gürsel
DENİZLİ
 İsmail Hadımlıoğlu
DIYARBAKIR
 Tahsin Cahit Çubukçu
 Sezai Demiray
 Kâmil Tayşi
 Halil Turgut
EDİRNE
 Mükerrrem Sarol
ELÂZİĞ
 Mustafa Altınoğan
ERZİNCAN
 Rauf Bayındır
 Nusret Safa Coşkun
 Cemal Işık
ERZURUM
 Osman Alihocagil
 Şevki Erker
 Melik Fırat
 Mustafa Zeren
ESKİŞEHİR
 Halil Akkurt
 Hamit Dedelek
 Hasan Polatkan
 Abidin Potuoğlu
 Hierî Sezen
GAZİANTEP
 Nedim Ökmen
 Cevdet San
GİRESUN
 Sadık Altıncan
 Hamdi Bozbağ
 Hayrettin Erkmén
 Mustafa Hemiş

Tahsin İnanç
 Doğan Köymen
 Mazhar Şener
GÜMÜŞANE
 Nihat Sargınalp
HATAY
 Rifat Bahadır
İÇEL
 Hüseyin Fırat
 Yakup Karabulut
 Niyazi Soydan
İSPARTA
 Ali Lâtifaoğlu
İSTANBUL
 İsak Altabev
 Nazmi Ataç
 Arslan Nihad Bekdik
 Faruk Nafiz Çamlıbel
 Selim Erengil
 Hüsamettin Giray
 Rüştü Güneri
 Mehmet Gürpınar
 Aleksandros Hacopulos
 Hâdi Hüsman
 Mucip Kemalyeri
 Lûtfi Kırdar
 Nizamettin Kırşan
 Adnan Menderes
 Nihat Halûk Pepeyi
 Zakar Tarver
 Neclâ Tekinel
 Fahrettin Ulaş
 Hristaki Yoannidis
İZMİR
 Abdullah Aker
 Enver Dündar Başar
 Behzat Bilgin

Muammer Çavuşoğlu
Vamık Tayşi
KARS

Turgut Göle
Kemal Güven
Rasim İlker
Behram Öcal
Osman Yeltekin
Ali Yeniaras

KASTAMONU
Muzaffer Akdoğanlı
Basri Aktaş
Süleyman Çağlar
Şükrü Esen
Ali Gözlük
Hadi Tan

KAYSERİ
Fikri Apaydın
Ömer Başgeğmez
Kâmil Gündes
Servet Hacıpaşaoğlu
İbrahim Kirazoğlu
Ali Rıza Kılıçkale
Fahri Köşkerioğlu
Hakkı Kurme'

KIRŞEHİR
Osman Canatan
KOCAELİ
Ömer Cebeci
Cemal Tüzün
Şadettin Yalım
KONYA
Mustafa Bağrıaçık
Sıtkı Salim Burçak

Reyhan Gökmenoğlu
Muhittin Güzelkılınç
KÜTAHYA

Mehmet Diler
İrfan Haznedar
S. Şururi Nasuhoğlu
Emin Topaler

MALATYA
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Tevfik Ünsalan

MANİSA
Selim Akış
Hikmet Bayur
Muzaffer Kurbanoğlu
Sudi Mihçioğlu
Orhan Ocakoğlu
İhsan Yalkın

MARAS
Halil Gürün
MARDİN

Mehmet Kâmil Boran
Halim Kermooğlu
Selim Telliagaoglu

MUĞLA
Zeyyat Mandalinci
Nuri Özsan
Sadi Pekin

MUŞ
Giyasettin Emre
NEVŞEHİR
Necmeddin Önder
Zihni Üner

NİĞDE
Medeni Berk
Rifat Gürsoy
Ali Gürün
Şefik Refik Soyer

ORDU
Ferda Güley
RİZE
İzzet Akçal
Osman Kavrakoğlu

SAKARYA
Selâmi Dinçer
Nusret Kirişcioğlu
SAMSUN

Ekrem Anıt
Naci Berkman
Salim Çonoğlu
Abdullah Eker
Tevfik İleri
Asaf Saraçoğlu
Nüzhet Ulusoy

SİİRD
Veysi Oran
Mehmet Daim Süalp

SİNOB
Nusret Kuruoğlu
Hamdi Özkan
Mahmut Pınar

SİVAS
Halim Ateşalp
Hasan Değer
Turhan Feyzioğlu
Necati İlder

Edip İmer
Nazmi Yaraş
TEKİRDAĞ

Nurettin Aknoz
Hasan Gürkan
TOKAD
Faruk Ayanoglu
Mustafa Lâtifoğlu

TRABZON
Sabri Dilek
Fikri Karanis
O. Nuri Lermioğlu
Pertev Sanaç
M. Reşit Tarakcioğlu

TUNCELİ
Fethi Ülkü

URFA
M. Yaşar Alhas
Ömer Yüksel

UŞAK
Adnan Çalikoğlu
YOZGAD

Mahmut Ataman
Âtîf Benderlioğlu
Sefer Eronat
Fuad Nizamoglu
Nazım Tanil

ZONGULDAK
Abdullah Akın
Sebati Ataman
Tahir Öktem
Hulûsi Timur
Avni Yurdabayrak

[Reddedenler]

ADANA
Melih Kemal Küçükte-
pepınar
Hamdi Öner
ANKARA
Fuat Börekçi
Hasan Tez

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Osman Eroğlu
Âlim Sipahi
ÇANKIRI
Dursun Akçaoglu

HATAY
Ali Şelhum Devrim
İnaçet Mursaloğlu
KIRŞEHİR
Fazıl Yalçın

MARDİN
Vahap Dizdaroglu
Şevket Dursun
TOKAD
Şahap Kitapçı
Dâniş Yurdakul

[Müstenkifler]

ADANA | **VAN**
Ahmet Karamüftüoğlu | Ferid Melen

[Reye iştirak etmeyenler]

ADANA

Nevzat Arman
Suphi Baykam
Kâzım Bozdoğan
Hamza Eroğlu
Kasım Gülek
Saim Karaömerlioğlu
Ali Mentешoğlu
M. Yılmaz Mete
Kemal Sarıbrahimoğlu
Kemal Satır
Rıza Tekeli
Turgut Yeğenağa

ADİYAMAN

Sait Ağa
Şefik San
Sırrı Turanlı
Ali Yaşar

AFYON KARAHİSAR

Arif Demirel
Mustafa Öztürk
Osman Talu
Necati Topcuoğlu
Orhan Uygun
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI

Kasım Küfrevi
Halis Öztürk
Selim Yatağan

AMASYA

Faruk Çöl
Hâmit Koray
Hüseyin Özbay

ANKARA

Muammer Akpınar
İsmail Rüştü Aksal
Hüseyin Balık
Faik Ahmed Barutçu
(İ.)
Hıfzı Oğuz Bekata
Recep Dengin
Avni Doğan
Bülent Ecevit
İbrahim İmirzalıoğlu
Selim Soley
Ahmet Üstün

ANTALYA

Mehmet Ak
Kenan Akmanlar
Sadık Erdem
Attilâ Konuk
Adnan Selekler
İbrahim Subaşı
Yaşar Yazıcı

ARTVİN

Mecit Bumin
Hilmi Çeltikçioğlu
Yaşar Gümüşel

AYDIN

Fethi Batur
Hüsamettin Coşkun
Namık Gedik (V.)
Piraye Levent
Ekrem Torunlu

BALIKESİR

Muzaffer Emiroğlu
Mekki Said Esen
Ali İleri
Halil İmre
Mücteba İştin
Arif Kalıpsızoğlu
Fuat Onat
M. Halûk Timurtaş
Muharrem Tunçay
Sırrı Yırcalı

BİLECİK

Ertuğrul Çolak
Mehmet Erdem
Yümnü Üresin

BİNGÖL

Sait Göker
Ekrem Yıldız

BOLU

Reşat Akşemsettinioğlu
Servet Bilir
Zuhuri Danışman
Mahmut Güçbilmez
Kadir Kocaali

BURDUR

Behçet Kayaalp

BURSA

Necdet Azak
Müfit Erkuyumcu

Agâh Erozan (Rs. V.)

Sadettin Karacabey
Kenan Yılmaz

ÇANAKKALE

Nureddin Fuad Alpkartal
Emin Kalafat
Ahmet Hamdi Sezen
Servet Sezgin
Nuri Togay
Fatin Rüştü Zorlu (V.)

ÇANKIRI

Ferhan Arkan
Naşit Fırat
Kâmil Tabak

ÇORUM

Sedat Baran
Ali Dedekargınoğlu
Fevzi Hacirecepöğlu
Cevat Köstekçi
Hüseyin Ortakçioğlu
Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Baha Akşit
Turan Bahadır
Ali Çobanoğlu
Ali Rıza Karaca
Mehmet Karasan
Osman Ongan
A. Hamdi Sancar
Refet Tavashoğlu

DIYARBAKIR

Fikri Arıç
Nuri Onur
Hâmid Zülfü Tigrel
Hüseyin Ülkü
Mehmed Hüsrev Ünal

EDİRNE

Rasih Gürkan
Nurettin Manyas
Rükneddin Nasuhioğlu
Sabahattin Parsoy

ELAZIĞ

Celâl Dora
Fahri Karakaya
Hürrem Müftügil
Nâzım Öztürk
İsmail Hakkı Talay

ERZİNCAN

Âdil Sağıroğlu
Hüseyin Şahin
Naci Yıldırım

ERZURUM

Rıfki Salim Burçak
Sabri Erduman
Abdülkadir Eryurt
Mehmet Eyüboğlu
Sait Kantarel
Hasan Numanoglu
Münip Özer
Fethullah Taşkesenli-
oğlu

Rıza Topcuoğlu

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Mustafa Çürük
GAZİANTEP

Ekrem Cenani
İhsan Dağ
Bahadır Dülger
Samih İnal
Süleyman Kuranel

Ali Ocak
Ali Şahin
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Ali Naci Duyduk
GÜMÜŞANE

Necati Alp
Necmettin Coşar
Sabahattin Kadirbeyoğlu
Avni Karaman
Hüsrev Polat

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven
HATAY

İhsan Ada
Ahsen Aral
İzzettin Cilli
Ahmet Sırrı Hocoğlu
Hasan İkiz
Ömer Fevzi Reşa

İÇEL

Rüştü Çetin
Mehmet Dölek
Sami Gökner

İbrahim Gürgen
Refik Koraltan (Reis)
Hidayet Sinanoğlu

İSPARTA

Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Hamdi Ongun
Tevfik Tıgh

İSTANBUL

Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Ali Fuad Cebesoy
Sedat Çetintaş
Muhlis Erdener
Ayşe Günel
M. Faruk Gürtunca
Ali Harputlu
Enver Kaya
Mithat Perin
Celâl Ramazanoğlu
Yusuf Salman
İbrahim Sevel
Mıgırdıç Şellefyan
Nazlı Tlabar
Nuri Yamut (İ.)
Tahsin Yazıcı
Neemi Nuri Yücel
Mahmut Yüksel

İZMİR

Sebati Acun
Danyal Akbel
Selâhattin Akçiçek
Perihan Arıburun
Necdet Davran
Selim Ragıp Emeç (I.)
Sadık Giz
Necdet İncekara
Osman Kapani
Ekmel Kavur
Rauf Onursal
Nuriye Pınar
Kemal Serdaroğlu
İhan Sipahioğlu
Fevzi Uçaner
Behçet Uz
Ahmet Ünal

KARS

Fevzi Aktaş
Sırrı Atalay
Şemsettin Ataman

Hasan Erdoğan
Mehmet Hazer
İbrahim Us

KASTAMONU

Zeki Cemal Bakiçelesi-
oğlu
Nâzım Batur
Hilmi Dura

Münif İslâmoğlu

KAYSERİ

Ebubekir Develioğlu
Osman Kavuncu
Durdu Turan

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Mehmet Ali Ceylân
Avni Sakman
Dündar Tekand
Hüsnü Yaman

KİRŞEHİR

Osman Bölükbaşı
Hayri Çopuroğlu

KOCAELİ

Dursun Erol
Nüzhet Unat

KONYA

Abdürrahman Fahri
Ağaoğlu
İshak Avni Akdağ
Hamdi Ragıp Atademir
Osman Bibioğlu
Remzi Birand
Ali Saim Kaymak
Hulki Âmil Keymen
Ahmet Koyuncu
Tarık Kozbek
Himmet Ölçmen
Halil Özyörük
Mustafa Runyun
Sabahattin Sayın
Sami Soylu
Ömer Şeker
Nafiz Tahralı

KÜTAHYA

İbrahim Germeyanoğlu
Ahmet İhsan Gürsoy
Kemal Özer
Muhittin Özkefeli (İ.)

MALATYA

Nurettin Akyurt
Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat
Kâmil Sürenkök
Mehmet Zeki Tulunay
Nüvit Yetkin

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Sezai Akdağ
Âtîf Akın
Nebil Sadi Altuğ
Şemi Ergin
Nafiz Körez
Cevdet Özgirgin
Cemil Şener

MARAŞ

Kemal Aksüyek
Kemali Bayazıt
Nusret Durakbaşa
Hasan Fehmi Evliya
Hilmi Soydan
Emin Soysal
Mehmet Şişman
Abdullah Yayıoğlu

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Hasan Reşit Tankut
Aziz Uras

MUĞLA

Turhan Akarea
Burhan Belge
Turgut Topaloğlu

MUŞ

Şemsi Ağaoğlu
Şefik Çağlayan
Zeki Dede

NEVŞEHİR

Hasan Hayati Ülkün
Münib Hayri Ürgüblü

NİĞDE

Asım Eren
İsmail Güven
Vedat Mengi

ORDU

Eşref Ayhan
Münir Ekşi
Şevket Köksal

Zeki Kumrulu
Arif Hikmet Onat
Kahraman Sağra
Muammer Tekin
Atıf Topaloğlu
Hüsrev Yürür

RİZE

Hüseyin Agun
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil
Muzaffer Önal

SAKARYA

Nüzhet Akın (İ. Â.)
Tacettin Barış
Hamdi Başak
Hamza Osman Erkan
Baha Hun
Rifat Kadızade

SAMSUN

Neomettin Doğuyıldızı
Ömer Güriş
Abdullah Keleşoğlu
Fikri Şen
Hamdi Tekay
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay

SİİRT

Suat Bedük
Baki Erden
Fikri Şendur

SİNOB

Ömer Özen
Muharrem Tansel

SİVAS

Rahmi Çeltekli
Nüzhet Çubukçu
Ahmet Kangal
Kâmil Kırkoğlu
Yalçın Kocabay
Şinasi Moran
Cemil Özcan
Süleyman Özsever
Ahmet Yılmaz

TEKİRDAĞ

Ali Çakır
Zeki Erataman
İsmail Özdoğuran
Ahmet Pakar

TOKAD
Sıtkı Eken
Keremettin Gençler
Ahmet İspirli
Reşit Önder
Bekir Şeyhoğlu
Rıza Ulusoy

TRABZON
Halûk Çulha
Mahmut Galoğlu (Rs.
V.)
Selâhattin Karayavuz

Hasan Polat
Salih Zeki Ramoğlu
İsmail Şener
Osman Turan

TUNCELİ

Hızır Aydın
Arslan Bora

URFA

Osman Ağan
Atalay Akan
Aziz Gökkan
İ. Etem Karakapıcı

E. Mahmut Karakurt
Abdullah Köksel
Abdurrahman Odabaşı

UŞAK

Ali Rıza Akbıykoğlu
Rıza Saher (İ.)
Avni Ural

VAN

Abdülvehap Altinkay-
nak
Tevfik Doğuşıker
Sait Erdinç

YOZGAD
Talât Alpay
Ö. Lûtfi Erzurumluoğlu
Numan Kurban

ZONGULDAK

Cemal Zühtü Aysan
Suat Başol
Necati Diken
Ali Kaya
Mustafa Saraç
Necati Tanyolac
Hüseyin Ulus

[Münhal mebusluklar]

Ankara	5	Edirne	1	Kocaeli	1	Van	1
Artvin	1	Eskişehir	1	Konya	1	Yozgad	1
Aydın	1	İstanbul	2	Muğla	1		
Bursa	1	Kırklareli	1	Sinob	1		19

Karayolları Umum Müdürlüğü 1958 mali yılı Hesabı Kati Kanununa verilen reylerin neticesi
(Nisap hâsıl olmamıştır)

Åza adedi	: 610
Rey verenler	: 199
Kabul edenler	: 183
Reddedenler	: 10
Müstenkifler	: 6
Reye iştirak etmeyenler	: 392
Münhal mebusluklar	: 19

[Kabul edenler]

AFYON KARAHISAR

Orhan Kökten
Kemal Özçoban
Murad Åli Ülgen
AGRI
Şeref Saraçoğlu
Celål Yardımcı

AMASYA

Kemal Eren
Nazifi Şerif Nabel
İsmet Olgaç

ANKARA

Osman Alişiroğlu
Fuat Börekçi
Mehmet Ali Ceritoğlu
Hasan Tez
Ahmet Üstün

ANTALYA

Burhanettin Onat

ARTVIN

Mecit Bumin
Hilmi Çeltikçioğlu
Eyüp Doğan

AYDIN

Necati Çelim
Namık Gedik
Nail Geveci
Nihat İyriboz
Cevat Ülkü

BALIKESİR

Vacid Asena
Esat Budakoğlu
Ahmet Kocabıykoğlu
Sitki Yırcalı

BİLECİK

Şevki Hasırcı

BİNGÖL

Mustafa Nuri Okcuoğlu

BİTLİS

Nusrettin Barut
Rifat Bingöl
Selâhattin İnan

BOLU

Mithat Dayioğlu
İhsan Gülez

BURDUR

Behçet Kayaalp

BURSA

Mazlum Kayalar
Recep Kırım
Hulûsi Köymen
Halûk Şaman
Yekta Teksel
Nurullah İhsan Tolon
Hilâl Ülman

ÇANAKKALE

Halim Alyot
Nahit Ural

ÇORUM

M. Kemal Biberioğlu
Yakup Gürsel

DIYARBAKIR

Tahsin Cahit Çubukçu
Sezai Demiray
Kâmil Tayçı
Halil Turgut

EDİRNE

Rasih Gürkan
Mükerrem Sarol

ERZINCAN

Rauf Bayındır
Nusret Safa Coşkun
Cemal Işık

ERZURUM

Şevki Erker
Melik Fırat
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Halil Akkurt
Hamit Dedelek
Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu
Hierri Sezen

GAZİANTEP

Nedim Ökmen
Cevdet San

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Hayrettin Erkmen
Mustafa Hemiş
Tahsin İnanç
Doğan Köymen
Mazhar Şener

GÜMÜŞANE

Nihat Sargınalp

HATAY

İhsan Ada

İÇEL

Hüseyin Fırat
Sami Göknaç
Niyazi Soydan

İSPARTA

Ali Lâtifaoğlu

İSTANBUL

İsak Altabev
Nazmi Ataç
Arslan Nihad Bekdik
Faruk Nafiz Çamlıbel

Hüsamettin Giray
Rüştü Güneri
Mehmet Gürpınar
Aleksandros Hacopulos
Hâdi Hüsman
Lûtfi Kırdar
Nizamettin Kırşan
Adnan Menderes
Zakar Tarver
Neclâ Tekinel
Fahrettin Ulaş
Hristaki Yoannidis

İZMİR

Abdullah Aker
Enver Dündar Başar
Behzat Bilgin
Muammer Çavuşoğlu
Vamık Tayçı

KARS

Kemal Güven
Behram Öcal

KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Basri Aktaş
Şükrü Esen

KAYSERİ

Ömer Başeğmez
Ebubekir Develioğlu
Ali Rıza Kılıçkale
Fahri Köşkeröğlu
Hakkı Kurmel

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Mehmet Ali Ceylân

KIRŞEHİR

Osman Canatan

KOCAELİ

Ömer Cebeci
Cemal Tüzün
Sadettin Yalım

KONYA

Mustafa Bağrıaçık
Reyhan Gökmenoğlu
Muhittin Güzelkılınc

KÜTAHYA

İrfan Haznedar
S. Sururi Nasuhoğlu
Emin Topaler

MALATYA

İsmet İnönü
Mehmet Kartal

MANİSA

Sezai Akdağ
Selim Akış
Hikmet Bayur
Muzaffer Kurbanoğlu
Sudi Mihçioğlu
Orhan Ocakoğlu
Cemil Şener
İhsan Yalkın

MARAŞ

Halil Gürün
MARDİN
Mehmet Kâmil Boran

MUĞLA

Zeyyat Mandalinci
Nuri Özsan
Sadi Pekin

MUŞ

Giyasettin Emre
NEVŞEHİR
Neemeddin Önder
Zihni Üner

NİĞDE

Medeni Berk
Rifat Gürsoy
Ali Gürün

ORDU

Ferda Güley
RİZE
İzzet Akçal
Osman Kavrakoğlu

SAKARYA

Selâmi Dinçer
Nusret Kirişcioğlu

SAMSUN

Ekrem Anıt
Naci Berkman
Salim Çonoğlu
Abdullah Eker
Tevfik İleri
Asaf Saraçoğlu
Nüzhet Ulusoy

SİİRD

Veysi Oran
Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Nusret Kuruoğlu
Hamdi Özkan
Mahmut Pınar

SİVAS

Halim Ateşalp
Necati İlter
Edip İmer
Ahmet Kangal
Nazmi Yaraş

TEKİRDAĞ

Hasan Gürkan

TOKAD

Faruk Ayanoğlu
Mustafa Lâtifoğlu

TRABZON

Sabri Dilek
Fikri Karanis
O. Nuri Lemioğlu
Pertev Sanaç
M. Reşit Tarakçioğlu

URFA

M. Yaşar Alhas
E. Mahmut Karakurt
Ömer Yüksel

YOZGAD

Mahmut Ataman
Sefer Eronat
Fuad Nizamoglu
Nazım Temel

ZONGULDAK

Abdullah Akın
Sebati Ataman
Tahir Öktem
Necati Tanyolaç
Hulûsi Timur
Avni Yurdabayrak

[Reddedenler]

ADANA

Saim Karaömerlioğlu
ANKARA

İsmail İnan

BURDUR

Âlim Sipahi

ÇANKIRI

A. Kemal Barlas
HATAY

Rifat Bahadır

KARS

Osman Yeltekin

NİĞDE

Şefik Refik Soyer

SİVAS

Hasan Değer

TOKAD

Dâniş Yurdakul

UŞAK

Adnan Çalikoğlu

[Müstenkifler]

ADANA

Mehmet Geçioğlu
Ahmet Karamüftüoğlu

ANKARA

Nuri Ciritoğlu
Übeyde Elli

MARAŞ

Nusret Durakbaşa

VAN

Ferid Melen

[Reye iştirak etmeyenler]

ADANA

Nevzat Arman
Suphi Baykam
Kâzım Bozdoğan
Hamza Eroğlu
Kasım Gülek
Melih Kemal Küçükte-

pepınar
Ali Mentешoğlu
M. Yılmaz Mete
Hamdi Öner
Kemal Sarıbrahimoğlu
Kemal Satın
Rıza Tekeli

Turgut Yeğenağa

ADİYAMAN

Sait Ağar
Gani Gürsoy
Şefik San
Sırrı Turanlı

Ali Yaşar
AFYON KARAHİSAR
Rıza Çerçel
Arif Demirel
Mustafa Öztürk
Osman Talu
Necati Topcuoğlu

Orhan Uygun
Gazi Yiğitbaşı
AGRI
Kasım Küfrevi
Halis Öztürk
Selim Yatağan
AMASYA
Faruk Çöl
Hâmit Koray
Hüseyin Özbay
ANKARA
Muammer Akpınar
İsmail Rüşti Aksal
Hüseyin Balık
Faik Ahmed Barutçu
(I.)
Hıfzı Oğuz Bekata
Recep Dengin
Avni Doğan
Bülent Ecevit
Halil Sezai Erkut
İbrahim İmirzaloğlu
İbrahim Saffet Omay
İlyas Seçkin
Selim Soley
Mustafa Yeşil
ANTALYA
Mehmet Ak
Kenan Akmanlar
Sadık Erdem
Attilâ Konuk
Adnan Selekler
İbrahim Subaşı
Ahmet Tokuş
Yaşar Yazıcı
ARTVIN
Yaşar Gümüşel
AYDIN
Fethi Batur
Hüsametdin Coşkun
Piraye Levent
Etem Menderes (V.)
Ekrem Torunlu
BALIKESİR
Muzaffer Emiroğlu
Mekki Said Esen
Ali İleri
Halil İmre
Mücteba Iştın
Arif Kalıpsızoğlu

Faik Ocak
Fuat Onat
M. Halûk Timurtaş
Muharrem Tunçay
Sırrı Yırcalı
BİLECİK
Ertuğrul Çolak
Mehmet Erdem
Yümnü Üresin
BİNGÖL
Sait Göker
Ekrem Yıldız
BOLU
Reşat Akşemsettinioğlu
Servet Bilir
Zuhuri Danışman
Mahmut Güçbilmez
Kadir Kocaeli-
Nezih Tütüneoğlu
BURDUR
Fethi Çelikbaş
Osman Eroğlu
BURSA
Necdet Azak
Hüseyin Bayrı
Müfit Erkuyumeu
Agâh Erozan (R.S. V.)
Sadettin Karacabey
Salâhaddin Karacagil
Kenan Yılmaz
ÇANAKKALE
Nureddin Fuad Alp-
kartal
Emin Kalafat
Ahmet Hamdi Sezen
Servet Sezgin
Nuri Togay
Fatin Rüşti Zorlu (V.)
ÇANKIRI
Dursun Akçaoğlu
Ferhan Arkan
Naşit Fırat
Kâmil Tabak
Ethem Yalçınalp
ÇORUM
Sedat Baran
Hamdi Bulgurlu
Ali Dedekargınoğlu
Kemal Erdem

Fevzi Hacirecepöğlu
Cevat Köstekçi
Hüseyin Ortakcioğlu
Kemâl Terzioğlu
DENİZLİ
Baha Akşit
Turan Bahadır
Ali Çobanoğlu
İsmail Hadımlıoğlu
Ali Rıza Karaca
Mehmet Karasan
Osman Ongan
A. Hamdi Sancar
Refet Tavashioğlu
DIYARBAKIR
Fikri Arıç
Nuri Onur
Hâmid Zülfü Tigrel
Hüseyin Ülkü
Mehmed Hüsrev Ünal
EDİRNE
Nurettin Manyas
Rükneddin Nasuhioğlu
Sabahattin Parsoy
ELAZIG
Mustafa Altınoğan
Celâl Dora
Fahri Karakaya
Hürrem Müftigil
Nâzım Öztürk
İsmail Hakkı Talay
ERZİNCAN
Âdil Sağıroğlu
Hüseyin Şahin
Naci Yıldırım
ERZURUM
Osman Alihocagil
Rıfki Salim Burçak
Sabri Erduman
Abdülkadir Eryurt
Mehmet Eyüboğlu
Sait Kantarel
Hasan Numanoğlu
Münip Özer
Fethullah Taşkesenli-
oğlu
Rıza Topcuoğlu
ESKİŞEHİR
Muhtar Başkurt
Mustafa Çürük

GAZİANTEP
Ekrem Cenani
İhsan Daî
Bahadır Dülger
Samih İnal
Süleyman Kuranel
Ali Ocak
Ali Şahin
Salâhattin Ünlü
GİRESUN
Sadık Altınca
Ali Naci Duyduk
GÜMÜŞANE
Necati Alp
Necmettin Coşar
Sabahattin Kadirbeyoğlu
Avni Karaman
Hüsrev Polat
HAKKÂRI
Übeydullah Seven
HATAY
Ahsen Aral
İzzettin Cilli
Ali Şelhum Devrim
Ahmet Sırrı Hocoğlu
Hasan İkiz
İnayet Mursaloğlu
Ömer Fevzi Reşa
İÇEL
Rüşti Çetin
Mehmet Dölek
İbrahim Gürgen
Yakup Karabulut
Refik Koraltan (Reis)
Hidayet Sinanoğlu
İSPARTA
Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Hamdi Ongun
Tevfik Tığlı
İSTANBUL
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Ali Fuad Cebesoy
Sedat Çetintaş
Muhlis Erdener
Selim Erengil
Ayşe Günel

M. Faruk Gürtunea
Ali Harputlu
Enver Kaya
Mucip Kemalyeri
Nihat Halûk Pepeyi
Mithat Perin
Celâl Ramazanoğlu
Yusuf Salman
İbrahim Sevel
Mıgırdıç Şellefyan
Nazlı Tlabar
Nuri Yamut (I.)
Tahsin Yazıcı
Necmi Nuri Yücel
Mahmut Yüksel

İZMİR

Sebati Acun
Danyal Akbel
Selâhattin Akçiçek
Perihan Arıburun
Necdet Davran
Selim Ragıp Emeç (I.)
Sadık Giz
Necdet İncekara
Osman Kapani
Ekmel Kavur
Rauf Onursal
Nuriye Pınar
Kemal Serdaroğlu
İlhan Sipahioğlu
Fevzi Uçaner
Behçet Uz
Ahmet Ünal

KARS

Fevzi Aktaş
Sırrı Atalay
Şemsettin Ataman
Hasan Erdoğan
Turgut Göle
Mehmet Hazer
Rasim İlker
İbrahim Us
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Zeki Cemal Bakiçelesi-
oğlu
Nâzım Batur
Süleyman Çağlar
Hilmi Dura
Ali Gözlük

Münif İslamoğlu
Hadi Tan
KAYSERİ
Fikri Apaydın
Kâmil Gündes
Servet Hacıpaşaoğlu
Osman Kavuncu
İbrahim Kirazoğlu
(Rs. V.)
Durdu Turan

KIRKLARELİ

Avni Sakman
Dündar Tekand
Hüsnü Yaman

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı
Hayri Çopuroğlu
Fazıl Yalçın

KOCAELİ

Dursun Erol
Nüzhet Unat

KONYA

Abdürrahman Fahri
Ağaoğlu
İshak Avni Akdağ
Hamdi Ragıp Atademir
Osman Bibioğlu
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Ali Saim Kaymak
Hulki Âmil Keyman
Ahmet Koyuncu
Tarık Kozbek
Himmet Ölçmen
Halil Özyörük
Mustafa Runyun
Sabahattin Sayın
Sami Soylu
Ömer Şeker
Nafiz Tahralı

KÜTAHYA

Mehmet Diler
İbrahim Germeyanoğlu
Ahmet İhsan Gürsoy
Kemal Özer
Muhittin Özkefeli (I.)

MALATYA

Nurettin Akyurt
Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat

Kâmil Sürenkök
Mehmet Zeki Talunay
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Âtîf Akın
Nebil Sadi Altuğ
Şemi Ergin
Nafiz Körez
Cevdet Özgirgin

MARAS

Kemal Aksüyek
Kemali Bayazıt
Hasan Fehmi Evliya
Hilmi Soydan
Emin Soysal
Mehmet Şişman
Abdullah Yaycıoğlu

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Vahap Dizdaroğlu
Şevket Dursun
Halim Kermooğlu
Hasan Reşit Tankut
Selim Telliğaoğlu
Aziz Uras

MUĞLA

Turhan Akarca
Burhan Belge
Turgut Topaloğlu

MUŞ

Şemsi Ağaoğlu
Şefik Çağlayan
Zeki Dede

NEVŞEHİR

Hasan Hayati Ülkün
Münib Hayri Ürgüblü

NİĞDE

Asım Eren
İsmail Güven
Vedat Mengi

ORDU

Eşref Ayhan
Münir Ekşi
Şevket Köksal
Zeki Kumrulu
Arif Hikmet Onat
Kahraman Sağra
Muammer Tekin

Atif Topaloğlu
Hüsrev Yürür
RİZE

Hüseyin Agun
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil
Muzaffer Önal

SAKARYA

Nüzhet Akın (I. A.)
Tacettin Barış
Hamdi Başak
Hamza Osman Erkan
Baha Hun
Rifat Kadızade

SAMSUN

Necmettin Doğuyıldız
Ömer Güriş
Abdullah Keleşoğlu
Fikri Şen
Hamdi Tekay
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay

SİRD

Suat Bedük
Baki Erden
Fikri Şendur

SİNOB

Ömer Özen
Muharrem Tansel

SİVAS

Rahmi Çeltekli
Nüzhet Çubukçu
Turhan Feyzioğlu
Kâmil Kırıkoğlu
Yalçın Kocabay
Şinasi Moran
Cemil Özcan
Süleyman Özsever
Ahmet Yılmaz

TEKİRDAĞ

Nurettin Aknoz
Ali Çakır
Zeki Erataman
İsmail Özdoğuran
Ahmet Pakar

TOKAD

Sıtkı Eken
Keramettin Gençler

Ahmet İspirli
Şahap Kitapçı
Reşit Önder
Bekir Şeyhoğlu
Rıza Ulusoy

TRABZON

Halûk Çulha
Mahmut Goloğlu (Rs. V.)
Selâhaddin Karayavuz
Hasan Polat
Salih Zeki Ramoğlu
İsmail Şener

Osman Turan
TUNCELI

Hızır Aydın
Arslan Bora
Fethi Ülkü

URFA

Osman Ağan
Atalay Akan
Aziz Gökkan
İ. Etem Karakapıcı
Abdullah Köksal
Abdürrahman Odabaşı

UŞAK

Ali Rıza Akbıyıkoglu
Rıza Salıcı (İ.)
Avni Ural

VAN

Abdülvahap Altinkay-
nak
Tevfik Doğuşiker
Sait Erdiç

YOZGAD

Talât Alpay
Âtîf Benderlioğlu

Ö. Lûtfi Erzurumluoğlu
Numan Kurban
Fuad Nizamoğlu
Nazım Tanıl

ZONGULDAK

Cemal Zühtü Aysan
Suat Başol
Necati Diken
Ali Kaya
Mustafa Saraç
Hüseyin Ulus

[Münhal mebusluklar]

Ankara	5	Edirne	1	Kocaeli	1	Van	1
Artvin	1	Eskişehir	1	Konya	1	Yozgad	1
Aydın	1	İstanbul	2	Muğla	1		—
Bursa	1	Kırklareli	1	Sinob	1		19

Istanbul Teknik Üniversitesi 1956 Mali yılı Hesabı Katı Kanununa verilen reylerin neticesi
(Nisap hâsıl olmamıştır)

Âza adedi : 610
Rey verenler : 180
Kabul edenler : 175
Reddedenler : 4
Müstenkifler : 1
Reye iştirak etmeyenler : 411
Münhal mebusluklar : 19

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Orhan Kökten
Kemal Özçoban
Murad Âli Ülgen

AĞRI

Seref Saraçoğlu

AMASYA

Nazifi Şerif Nabel
İsmet Olgaç

ANKARA

Osman Alişiroğlu
Fuat Börekeçi
Übeyde Elli
Halil Sezai Erkut
İsmail İnan
İbrahim Saffet Omay
Hasan Tez
Ahmet Üstün

ANTALYA

Burhanettin Onat

ARTVİN

Mecit Bumin
Hilmi Çeltikçioğlu
Eyüp Doğan

AYDIN

Necati Çelim
Nail Geveci
Nihat İyriboz
Cevat Ülkü

BALIKESİR

Esat Budakoğlu
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

Şevki Hasırcı

BİNGÖL

Mustafa Nuri Okcuoğlu

BİTLİS

Nusrettin Barut
Rifat Bingöl
Selâhattin İnan

BOLU

Mithat Dayıoğlu
İhsan Gülez
Nezih Tütüncüoğlu

BURSA

Mazlum Kayalar
Recep Kırım
Hulûsi Köymen
Halûk Şaman
Yekta Teksel
Nurullah İhsan Tolon
Hilâl Ülman

ÇANAKKALE

Halim Alyot
Nahit Ural

ÇANKIRI

A. Kemal Barlas

ÇORUM

Sedat Baran
M. Kemal Biberioğlu
Hamdi Bulgurlu
Ali Dedekargınoğlu
Yakup Gürsel
Fevzi Hacirecepoğlu
Cevat Köstekçi
Hüseyin Ortakçıoğlu
Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

İsmail Hadımlıoğlu

DİYARBAKIR

Sezai Demiray
Kâmil Tayşi
Halil Turgut

EDİRNE

Rasih Gürkan
Mükerrem Sarol

ERZİNCAN

Rauf Bayındır
Nusret Safa Coşkun
Cemal Işık

ERZURUM

Şevki Erker
Melik Fırat

Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Halil Akkurt
Hamit Dedelek
Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu
Hicri Sezen

GAZİANTEP

Nedim Ökmen
Cevdet San

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Hayrettin Erkmen
Mustafa Hemiş
Tahsin İnanç
Doğan Köymen
Mazhar Şener

GÜMÜŞANE

Nihat Sargınalp
HATAY
İhsan Ada

İÇEL

Hüseyin Fırat
Yakup Karabulut
Niyazi Soydan

İSPARTA

Ali Lâtifaoğlu

İSTANBUL

Arslan Nihad Bekdik
Faruk Nafiz Çamlıbel
Hüsamettin Giray
Rüştü Güneri
Mehmet Gürpınar
Aleksandros Hacopulos
Hâdi Hüsmen
Nizamettin Kırşan
Adnan Menderes
Zakar Tarver
Necîa Tekinel
Hristaki Yoannidis

İZMİR

Abdullah Aker
Enver Dündar Başar
Behzat Bilgin
Muammer Çavuşoğlu
Vamık Tayşi

KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Süleyman Çağlar
Şükrü Esen
Hadi Tan

KAYSERİ

Ömer Başegmez
Ebubekir Develioğlu
Ali Rıza Kılıçkale
Fahri Köşkerioğlu
Hakkı Kurmel

KIRKLARELİ

Şefik Bakay

KOCAELİ

Cemal Tüzün
Sadettin Yalım

KONYA
Mustafa Bağrıaçık
Reyhan Gökmenoğlu
Muhittin Güzelkılıncı
KÜTAHYA
İrfan Haznedar
Emin Topaler
MALATYA
İsmet İnönü
MANİSA
Selim Akış
Hikmet Bayur
Muzaffer Kurbanoğlu
Sudi Mihçioğlu
Orhan Ocakoğlu
İhsan Yalkın
MARAS
Halil Gürün
MARDİN
Mehmet Kâmil Boran
MUĞLA
Nuri Özsan
Sadi Pekin

MUŞ
Giyasettin Emre
NEVŞEHİR
Neemeddin Önder
Zihni Üner
NİĞDE
Medeni Berk
Rifat Gürsoy
Ali Gürün
Şefik Refik Soyer
ORDU
Ferda Güley
RİZE
İzzet Akçal
Osman Kavrakoğlu
SAKARYA
Nüzhet Akın
Selâmi Dinger
SAMSUN
Naci Berkman
Salim Çonoğlu

Abdullah Eker
Tevfik İleri
Asaf Saraçoğlu
Nüzhet Ulusoy
SİRD
Veysi Oran
Mehmet Daim Süalp
SİNOB
Nusret Kuruoğlu
Mahmut Pınar
SİVAS
Halim Ateşalp
Necati İlater
Edip İmer
TEKİRDAĞ
Hasan Gürkan
TOKAD
Faruk Ayan oğlu
Mustafa Lâtifoğlu
Dâniş Yurdakul
TRABZON
Sabri Dilek
Fikri Karanis

O. Nuri Lermioğlu
Pertev Sanaç
M. Reşit Tarakçioğlu
TUNCELİ
Fethi Ülkü
URFA
M. Yaşar Alhas
E. Mahmut Karakurt
Ömer Yüksel
UŞAK
Adnan Çalikoğlu
YOZGAD
Mahmut Ataman
Âtîf Benderlioğlu
Sefer Eronat
Fuad Nizam oğlu
Nazım Tanıl
ZONGULDAK
Sebati Ataman
Tahir Öktem
Hulûsi Timur
Avni Yurdabayrak

[Reddedenler]

ADANA
Saim Karaömerlioğlu
Melih Kemal Küçükte-

pepınar
TOKAD
Şahap Kitapçı

VAN
Abdülvahap Altınkay-
nak

[Müstenkifler]

MARAS
Nusret Durakbaşa

[Reye iştirak etmiyenler]

ADANA
Nevzat Arman
Suphi Baykam
Kâzım Bozdoğan
Hamza Eroğlu
Mehmet Geçioğlu
Kasım Gülek
Ahmet Karamüftüoğlu
Ali Menteşoğlu
M. Yılmaz Mete
Hamdi Öner
Kemal Saribrahim oğlu
Kemal Satır

Rıza Tekeli
Turgut Yeğenağa
ADİYAMAN
Sait Açar
Gani Gürsoy
Şefik San
Sırrı Turanlı
Ali Yaşar
AFYON KARAHİSAR
Rıza Çerçel
Arif Demirer
Mustafa Öztürk
Osman Talu

Necati Topcuoğlu
Orhan Uygun
Gazi Yiğitbaşı
AĞRI
Kasım Küfrevi
Halis Öztürk
Celâl Yardımcı (V.)
Selim Yatağan
AMASYA
Faruk Çöl
Kemal Eren
Hâmit Koray
Hüseyin Özbay

ANKARA
Muammer Akpınar
İsmail Rüştü Aksal
Hüseyin Balık
Faik Ahmet Barutçu
(İ.)
Hıfzı Oğuz Bekata
Mehmet Ali Ceritoğlu
Nuri Çiritoğlu
Recep Dengin
Avni Doğan
Bülent Ecevit
İbrahim İmirzalıoğlu

İlyas Seçkin
Selim Soley
Mustafa Yeşil

ANTALYA

Mehmet Ak
Kenan Akmanlar
Sadık Erdem
Attilâ Konuk
Adnan Selekler
İbrahim Subaşı
Ahmet Tokuş
Yaşar Yazıcı

ARTVİN

Yaşar Gümüşel

AYDIN

Fethi Batur
Hüsamettin Coşkun
Namık Gedik (V.)
Piraye Levent
Etem Menderes (V.)
Ekrem Torunlu

BALIKESİR

Vacid Asena
Muzaffer Emiroğlu
Mekki Said Eren
Ali İleri
Halil İmre
Mücteba İştin
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocacıyıkıoğlu
(İ. A.)
Faik Ocak
Fuat Onat
M. Halûk Timurtaş
Muharrem Tunçay
Sarı Yırcalı

BİLECİK

Ertuğrul Çolak
Mehmet Erdem
Yümnü Üresin

BİNGÖL

Sait Göker
Ekrem Yıldız

BOLU

Reşat Akşemsettinioğlu
Servet Bilir
Zuhuri Danışman
Mahmut Güçbilmez
Kadir Kocaali

BURDUR

Fethi Çelikbaş
Osman Eroğlu
Behçet Kayaalp
Âlim Sipahi

BURSA

Necdet Azak
Hüseyin Bayrı
Müfit Erkuyumcu
Agâh Erozan (R. S. V.)
Sadettin Karacabey
Salâhaddin Karacagil
Kenan Yılmaz

ÇANAKKALE

N. Fuad Alpkartal
Emin Kalafat
Ahmet Hamdi Sezen
Servet Sezgin
Nuri Togay
Fatin Rüştü Zorlu (V.)

ÇANKIRI

Dursun Akçaoğlu
Ferhan Arkan
Naşit Fırat
Kâmil Tabak
Ethem Yalçınalp

ÇORUM

Kemal Erdem

DENİZLİ

Baha Akşit
Turan Bahadır
Ali Çobanoğlu
Ali Rıza Karaca
Mehmet Karasan
Osman Ongan
A. Hamdi Sancar
Refet Tavashoğlu

DIYARBAKIR

Fikri Arıç
Tahsin Cahit Çubukçu
Nuri Onur
Hâmid Zülfü Tigröl
Hüseyin Ülkü
Mehmed Hüseyin Ünal

EDİRNE

Nurettin Manyas
Rükneddin Nasuhioğlu
Sabahattin Parsoy

ELAZIĞ

Mustafa Altındoğan
Celâl Dora
Fahri Karakaya
Hürrem Müftügil
Nâzım Öztürk
İsmail Hakkı Talay

ERZİNCAN

Âdil Sağıroğlu
Hüseyin Şahin
Naci Yıldırım

ERZURUM

Osman Alihocagil
Rıfki Salim Burçak
Sabri Erduman
Abdülkadir Eryurt
Mehmet Eyüboğlu
Sait Kantarel
Hasan Numanoğlu
Münip Özer
Fethullah Taşkesenli-
oğlu

Rıza Topcuoğlu

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Mustafa Çürük

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
İhsan Daf
Bahadır Dülger
Samih İnal
Süleyman Kuranel
Ali Ocak
Ali Şahin
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Sadık Altınca
Ali Naci Duyduk

GÜMÜŞANE

Necati Alp
Necmettin Coşar
Sabahattin Kadirbeyoğlu
Avni Karaman
Hüseyin Polat

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven

HATAY

Ahsen Aral
Rifat Bahadır
İzzettin Cilli

Ali Şelhum Devrim
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Hasan İkiz
İnayet Mursaloğlu
Ömer Fevzi Reşat

İÇEL

Rüştü Çetin
Mehmet Dölek
Sami Gökner
İbrahim Gürgen
Refik Koraltan (Reis)
Hidayet Sinanoğlu

İSPARTA

Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Hamdi Ongun
Tevfik Tığlı

İSTANBUL

İsak Altabey
Nazmi Ataç
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Ali Fuad Cebesoy
Sedat Çetintas
Muhlis Erdener
Selim Erengil
Ayşe Günel
M. Faruk Gürtunca

Ali Harputlu
Enver Kaya
Mucip Kemalçeri
Lâtîf Kırdar (V.)
Nihat Halûk Pepeyi
Mithat Perin

Celâl Ramazanoğlu
Yusuf Salman
İbrahim Sevel
Mıgırdiç Şellefyan
Nazlı Tıbar

Fahrettin Ulaş
Nuri Yamut (İ.)

Tahsin Yazıcı
Neemi Nuri Yücel
Mahmut Yüksel

İZMİR

Sebati Acun
Danyal Akbel
Selâhattin Akçiçek
Perihan Arıburun
Necdet Davran

Selim Ragıp Emeç (I.)
Sadık Giz
Necdet İncekara
Osman Kapani
Ekmel Kavur
Rauf Onursal
Nuriye Pınar
Kemal Serdaroğlu
İlhan Sipahioğlu
Fevzi Uçaner
Behçet Uz
Ahmet Ünal

KARS

Fevzi Aktaş
Sırrı Atalay
Şemsettin Ataman
Hasan Erdoğan
Turgut Göle
Kemal Güven
Mehmet Hazer
Rasim İlker
Behram Öcal
İbrahim Us
Osman Yeltekin
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Basri Aktaş
Zeki Cemal Bakiçeşlebi-
oğlu
Nâzım Batur
Hilmi Dura
Ali Gözlük
Münif İslâmoğlu

KAYSERİ

Fikri Apaydın
Kâmil Gündes
Servet Hacıpaşaoğlu
Osman Kavuncu
İbrahim Kirazoğlu (Rs.
V.)

Durdu Turan

KIRKLARELİ

Mehmet Ali Ceylân
Avni Sakman
Dündar Tekand
Hüsnü Yaman

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı
Osman Canatan

Hayri Çopuroğlu
Fazıl Yalçın

KOCAELİ

Ömer Cebeci
Dursun Erol
Nüzhet Unat

KONYA

A. Fahri Ağaoğlu
İshak Avni Akdağ
Hamdi Ragıp Atademir
Osman Bibioğlu
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Ali Saim Kaymak
Hulki Âmil Keymen
Ahmet Koyuncu
Tarık Kozbek
Himmet Ölçmen
Halil Özyörük
Mustafa Runyun
Sabahattin Sayın
Sami Soylu
Ömer Şeker
Nafiz Tahralı

KÜTAHYA

Mehmet Diler
İbrahim Germeyanoğlu
Ahmet İhsan Gürsoy
S. Sururi Nasuhoğlu
Kemal Özer
Muhittin Özkefeli

MALATYA

Nurettin Akyurt
Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat
Mehmet Kartal
Kâmil Sürenkök
Mehmet Zeki Tulunay
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Sezai Akdağ
Atıf Akın
Nebil Sadi Altuğ
Şemi Ergin
Nafiz Körez
Cevdet Özgirgin
Cemil Şener

MARAS

Kemal Aksüyek
Kemali Bayazıt
Hasan Fehmi Evliya
Hilmi Soydan
Emin Soysal
Mehmet Şişman
Abdullah Yaycıoğlu
Mehmet Ali Arıkan
Vahap Dizdaroğlu
Şevket Dursun
Halim Kermooğlu
Hasan Reşit Tankut
Selim Telliğaoğlu
Aziz Uras

MUĞLA

Turhan Akarca
Burhan Belge
Zeyyat Mandalıncı
Turgut Topaloğlu

MUŞ

Şemsi Ağaoğlu
Şefik Çağlayan
Zeki Dede

NEVŞEHİR

Hasan Hayati Ülkün
Münib Hayri Ürgüblü

NİĞDE

Asım Eren
İsmail Güven
Vedat Mengi

ORDU

Eşref Ayhan
Münir Ekşi
Şevket Köksal
Zeki Kumrulu
Arif Hikmet Onat
Kahraman Sağra
Muammer Tekin
Atıf Topaloğlu
Hüsrev Yürür

RİZE

Hüseyin Agun
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil
Muzaffer Önal

SAKARYA

Tacettin Barış
Hamdi Başak

Hamza Osman Erkan
Baha Hun
Rifat Kadızade
Nusret Kirişcioğlu
SAMSUN

Ekrem Anıt
Necmettin Doğuyıldızı
Ömer Güriş
Abdullah Keleşoğlu
Fikri Şen
Hamdi Tekay
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay

SİİRT

Suat Bedük
Baki Erden
Fikri Şendur

SİNOB

Ömer Özen
Hamdi Özkan
Muharrem Tansel

SİVAS

Rahmi Çeltekli
Nüzhet Çubukçu
Hasan Değer
Turhan Feyzioğlu
Ahmet Kangal
Kâmil Kırıkçoğlu
Yalçın Kocabay
Şinasi Moran
Cemil Özcan
Süleyman Özsever
Nazmi Yaraş
Ahmet Yılmaz

TEKİRDAĞ

Nurettin Aknoz
Ali Çakır
Zeki Erataman
İsmail Özdoğuran
Ahmet Paker

TOKAD

Sıtkı Eken
Keremettin Gençler
Ahmet İspirli
Reşit Önder
Bekir Şeyhoğlu
Rıza Ulusoy

TRABZON

Halûk Çulha

Mahmut Goloğlu (Rs.
V.)
Selâhattin Karayavuz
Hasan Polat
Salih Zeki Ramoğlu
İsmail Şener
Osman Turan
TUNCELİ
Hızır Aydın
Arslan Bora

URFA
Osman Ağan
Atalay Akan
Aziz Gökkan
İ. Etem Karakapıcı
Abdullah Köksel
Abdurrahman Odabaşı
UŞAK
Ali Rıza Akbıyıkoğlu
Rıza Salıcı (İ.)

Avni Ural
VAN
Tevfik Doğuşıker
Sait Erdiņ
Ferid Melen
YOZGAD
Talât Alpays
Ö. Lûtfi Erzurumluoğlu
Numan Kurban

ZONGULDAK
Abdullah Akın
Cemal Zühtü Aysan
Suat Başol
Necati Diken
Ali Kaya
Mustafa Saraç
Necati Tanyolaç
Hüseyin Ulus

[Münhal mebusluklar]

Ankara	5	Edirne	1	Kocaeli	1	Van	1
Artvin	1	Eskişehir	1	Konya	1	Yozgad	1
Aydın	1	İstanbul	2	Muğla	1		—
Bursa	1	Kırklareli	1	Sinob	1		19

Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 bütçe yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğü 1956 bütçe yılı Hesabı Katî kanunu lâiyhası ve Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası (3/172, 1/229)

Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 bütçe yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi (3/172)

T. C.

Divanı Muhasebat

12 . III . 1958

Sayı : 123-414408/154

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 malî yılı hesabı katısına ait mutabakat beyannamesinin ilişik olarak sunulduğunu en derin saygılarımla arz eylerim.

Divanı Muhasebat Reisi
Muhittin Gürin

Mutabakat beynamesi

1. Teşkilâtı Esasiye ve Muhasebei Umumiye kanunları hükümlerine uyularak bir nüshası da Divanı Muhasebata gönderilen Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 malî yılı hesabı katısı, Divanı Muhasebatça tetkik ve muhakeme edilmiş olan muhasip idare hesaplarıyla karşılaştırılmıştır.

2. Dairesi hesabı katısında 502 nei - Eski yıllar borçları - faslında 690 lira 88 kuruş tahsisat harici sarfiyat gösterilerek bu miktar için Hesabı katî kanun lâiyhasının 4 neü maddesiyle mütemmim tahsisat istenilmektedir. İşbu tahsisat harici sarfiyatın 5433 sayılı Kanun gereğince bütün hak ve vecibeleriyle Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğüne devredilmiş bulunan mülga Zirai Kombinalar Müessesesince 1944 yılında nakliye mütaahhidiyle tahaddüs eden bir ihtilâf üzerine açılan dâvanın, 5 . X . 1956 tarihinde usulüne uygun olarak yapılan ve mahkeme kararına iktiran eden sulhname ile mütaahhide ödeemesi kabul olunan 5 527 liranın tediyesini temin için 502 nei - Eski yıllar borçları - faslına bütçe ile konulan 25 bin liralık tahsisattan, 26.XII.1956 tarihine kadar merkez ve mülhakat muhasipliklerine 20 163 lira 88 kuruşluk tediye emri tanzim ve irsal kılınmış ve bu faslında 4 836 lira 12 kuruşluk tahsisat bakıyesi kalmış olduğu halde dairesince her nasılsa 26 . XII . 1956 tarihinde Merkez Muhasipliği namına 690 lira 88 kuruş fazlasıyla 5 527 liralık bir tediye emri verilmiş olmasından ileri geldiği anlaşılmıştır.

Masrafın mahkeme kararına müstenit bulunması ve o sene bütçesinde ayrıca hükme bağlı borçlar tertibi bulunmaması itibariyle tahsisat haricinde kalan mezkûr meblâğ için mütemmim tahsisat verilmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

3. Hesabı katîde gösterilen rakamların kabule şayan bulunmuş olduğunu arz eyeriz.

12 . III . 1958

Birinci Reis
M. Gürin

D. 1. Reisi
F. Eke

D. 2. Reisi
R. Bakıy

D. 3. Reisi
F. Işık

D. 4. Reisi	Âza	Âza	Âza
A. Â. Hemen	R. Ögel	R. Uçkun	A. R. Toksöz
Âza	Âza	Âza	Âza
N. Başakar	K. Tolluoğlu	R. Örencik	U. Olcay
Aza	Âza	Âza V.	Âza V.
C. Çitici	İ. Oğat	N. Tek'er	H. Ökten
	Âza V.	Müddeiumumi V.	
	R. Konakçı	S. Piroğlu	

Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 bütçe yılı Hesabı Katı kanun lâiyhası (1/229)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı: 71 - 759/2230

15 . VII . 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ziraat Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İera Vekilleri Heyetince 8 . VII . 1958 tarihinde kararlaştırılan Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 malî yılı Hesabı Katı kanunu lâiyhasının, esbabı mucibesi ve ilişkileri ile birlikte, sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

1. 1956 malî yılı bütçesinin tatbikat neticesini gösteren Hesabı Katı kanunu lâiyhası ile buna bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde görüleceği veçhile bu yıl bütçesinden 2 616 199 lira 76 kuruş personel ve idare masrafları ile 336 765 lira 15 kuruş yatırımlara aidolmak üzere ceman 2 952 964 lira 91 kuruş sarf olunmuştur.

2. İşten menedilerek mahkemeye sevk edilen bir memurumuzun beraeti neticesinde 502 nei eski yıllar borçları tertibinden tediyesi icabeden açık maaşları için bu tertipten temin edilemeyen ve (A/1) işaretli cetvelin ayrı bir sütununda gösterilen 690 lira 88 kuruşluk tahsisat aşımı hâsıl olduğundan Hesabı Katı kanunu lâiyhasında aynı miktarda mütemmim tahsisat talebinde bulunulmuştur.

3. Umum Müdürlüğün birinci fıkrada arz edilen masraflarını karşılayacak varidatı ilişik (B) işaretli cetvelde görüleceği üzere 5433 sayılı Kuruluş Kanununun 16 ncı maddesi gereğince Döner Sermayenin yıllık kârından ayrılan 2 934 838 lira 69 kuruş, memur lojmanlarından kira olarak tahsil edilen 8 159 lira 70 kuruş ve çeşitli varidattan elde edilen 9 966 lira 52 kuruş olmak üzere ceman 2 952 964 lira 91 kuruş temin olunmuştur.

Bu esasları ihtiva eden Hesabı Katı kanun lâiyhası ilişik olarak sunulmuştur.

Divanı Muhasebat Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Divanı Muhasebat Encümeni

Esas No: 1/229, 3/172

Karar No: 10

29 . I . 1959

Yüksek Reisliğe

Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğü'nün 1956 bütçe yılı Hesabı Katısı hakkında Başvekâletin 15 Temmuz 1958 tarih ve 71 - 759/2230 numaralı yazısıyla teklif olunan kanun lâyihası Divanı Muhasebatın mutabakat beyannamesiyle birlikte, Divanı Muhasebat ve Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğü temsilcileri huzuru ile tetkik ve müzakere olundu.

1. Tahsisat :

1956 malî yılı Bütçe Kanunu ile verilen ve sonradan ilâve ve tenzil edilen tahsisat miktarı mutabakat beyannamesiyle Hesabı Katîde birbirine uygun olarak 4 609 991 liradır.

2. Sarfiyat :

Mutabakat beyannamesinde sarfiyat miktarı 2 952 964 lira 91 kuruştan ibaret olup dairesi hesabı katısında de aynı miktar yazılı bulunmaktadır.

3. Tahsisat harici sarfiyat :

Dairesi hesabı katısında 690 lira 88 kuruş tahsisat harici sarfiyat gösterilerek bu miktar için hesabı katî kanun lâyihasının 4 ncü maddesi ile mütemmim tahsisat istenilmektedir. Mutabakat beyannamesinin 2 nei maddesinde:

Dairesi hesabı katısında 502 nei - eski yıllar borçları - faslında 690 lira 88 kuruş tahsisat harici sarfiyat gösterilerek bu miktar için hesabı katî kanun lâyihasının 4 ncü maddesiyle mütemmim tahsisat istenilmektedir. İşbu tahsisat harici sarfiyatın 5433 sayılı Kanun gereğince bütün hak ve vecibeleriyle Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğüne devredilmiş bulunan mülga Zirai Kombinalar müessesesince 1944 yılında nakliye müteahhidiyle tahaddüs eden bir ihtilâf üzerine açılan dâvanın, 5 . X . 1956 tarihinde usulüne uygun olarak yapılan ve mahkeme kararına iktiran eden sulhname ile müteahhide ödemesi kabul olunan 5 527 liranın tediyesini temin için 502 nei - eski yıllar borçları - faslına bütçe ile konulan 25 bin liralık tahsisattan, 26 . XII . 1956 tarihine kadar merkez ve mülhakat muhasipliklerine 20 163 lira 88 kuruşluk tediye emri tanzim ve irsal kılınmış ve bu fasıl-

da 4 836 lira 12 kuruşluk tahsisat bakiyesi kalmış olduğu halde dairesince her nasılsa 26.12.1956 tarihinde Merkez Muhasipliği namına 690 lira 88 kuruş fazlasıyla 5 527 liralık bir tediye emri verilmiş olmasından ileri geldiği anlaşılmıştır.

Masrafın mahkeme kararına müstenit bulunması ve o sene bütçesinde ayrıca hükme bağlı borçlar tertibi bulunmaması itibariyle tahsisat haricinde kalan mezkûr meblâğ için mütemmim tahsisat verilmesinin uygun olacağı düşünülmüştür, denildiğine göre encümenimizce de 690 lira 88 kuruş tahsisat harici sarfiyat için mütemmim tahsisat verilmesi kabul edilmiştir.

4. İmha edilen tahsisat :

Encümenimizce kabul edilen tahsisat ve sarfiyata göre tahsisat bakiyesi 1 657 716 lira 97 kuruştan ibaret olup bu miktarın imhası icabetmiş ve ilişik cetveller ona göre tanzim edilmiştir.

5. Varidat tahakkukatı :

Mutabakat beyannamesinde tahakkukat miktarı 2 952 964 lira 91 kuruştan ibaret olup hesabı katîde de aynı miktar yazılı bulunmaktadır.

Tahsilât :

Mutabakat beyannamesinde tahsilât miktarı 2 952 964 lira 91 kuruştan ibaret olup hesabı katîde de aynı miktar yazılı bulunmaktadır.

Yukarda arz olunan sebeplere ve kabul edilen tahsisat, sarfiyat ve varidatın mutabakat beyannamesinde yazılı miktarlara uygun olduğu anlaşılmışına göre tanzim edilmiş bulunan kanun lâyihası Büyük Millet Meclisinin yüksek tasvibi-ne arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Divanı Muhasebat

Encümeni Reisi

Bilecik

Ş. Hasırcı

Kırklareli

A. Sakman

M. M.

Yozgad

N. Kurban

Ağrı

H. Öztürk

İzmir

S. Acun

Kâtip

Çanak kale

N. Ural

Diyarbakır

S. Demiray

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğü
1956 malî yılı Hesabı Katî kanunu lâyihası*

MADDE 1. — Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 malî yılı sarfiyatı ilişik (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere 2 952 964 lira 91 kuruştur.

MADDE 2. — Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 malî yılı varidatı ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 2 952 964 lira 91 kuruştur.

MADDE 3. — Tahsisattan 1956 malî yılı içinde sarf olunmayan ve (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin ayrı bir sütununda gösterilen 1 657 716 lira 97 kuruş imha edilmiştir.

MADDE 4. — 1956 malî yılı içinde tahsisat harici sarf olunan ve bağlı (A/1) işaretli cetvelin ayrı bir sütununda gösterilen 690 lira 88 kuruş sarfiyatı karşılamak üzere aynı miktar mütemmim tahsisat kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Ziraat Vekilleri memurdur.

8. VII. 1958

Başvekil	Devlet Vekili
<i>A. Menderes</i>	<i>S. Ağaoğlu</i>
Devlet Vekili	Devlet Vekili
<i>E. Kalafat</i>	<i>M. Kurbanoğlu</i>
Adliye Vekili	Millî Müdafaa Vekili
<i>E. Budakoğlu</i>	<i>E. Menderes</i>
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekili
<i>N. Gedik.</i>	<i>F. Zorlu</i>
Maliye Vekili	Maarif Vekili
<i>H. Polatkan</i>	<i>C. Yardımcı</i>
Nafia Vekili	Ticaret Vekili
<i>T. İleri</i>	<i>A. Aker</i>
Sih. ve İç. Mua. Vekili	Güm. ve İnh. Vekili
<i>Dr. L. Kırdar</i>	<i>H. Hüsmen</i>
Ziraat Vekili	Münakalât Vekili
<i>N. Ökmen</i>	<i>F. Uçaner</i>
Çalışma Vekili	Bas.-Yay. ve Turz. Vekili ve
<i>H. Erkmen</i>	Sanayi V. Vekili
	<i>S. Yırcalı</i>
İmar ve İskân Vekili	
<i>M. Berk</i>	

DİVANI MUHASEBAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

*Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğü
1956 bütçe yılı Hesabı Katî kanun lâyihası*

MADDE 1. — Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 bütçe yılı sarfiyatı ilişik (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere 2 952 964 lira 91 kuruştur.

MADDE 2. — Devlet Üretme Çiftlikleri Umum Müdürlüğünün 1956 bütçe yılı tahsilâtı ilişik (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 2 952 964 lira 91 kuruştur.

MADDE 3. — 1956 bütçe yılı içinde tahsisat harici sarf olunan ve ilişik (A/1) işaretli cetvelin ayrı bir sütununda gösterilen 690 lira 88 kuruş mütemmim tahsisat olarak kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tahsisattan 1956 bütçe yılı içinde sarf olunmayan ve (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin ayrı bir sütununda gösterilen 1 657 716 lira 97 kuruş imha edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Ziraat vekilleri memurdur.

A/1 - CETVELİ

F.	Tahsisatın nev'i	Tahsisat			İmha olunacak tahsisat		Tahsisat harici sarfiyat	
		Lira	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
201	Maaşlar	1 982 900	1 304 515	75	678 384	25		
202	Ücretler	873 375	709 269	43	164 105	57		
203	Geçici hizmetliler ücreti	54 115	11 665		42 450			
206	4178 ve 4598 sayılı kanunlar gereğince yapılacak zam ve yardımlar	73 580	65 845		7 735			
207	Ecnebi dil bilenlere 3656 sayılı Kanunun 5 nci maddesi gereğince ödenecek para mükâfatı	1			1			
209	5434 sayılı Kanun gereğince T. C. Emekli Sandığına yapılacak ödemeler	194 040	120 699	27	73 340	73		
210	Temsil tahsisatı	2 100	2 100					
218	5433 sayılı Kanununun 27 nci maddesi gereğince veznedar ve yardımcılarına verilecek kasa tazminatı	12 440	10 196	25	2 243	75		
301	Merkez daireleri büro masrafları	60 000	53 125	27	6 874	73		
302	İşletmeler ve merkez atelyesi büro masrafları	62 000	44 376	56	17 623	44		
303	Basılı kâğıt ve defterler	20 000	20 000					
304	Posta, telgraf ve telefon ücret ve masrafları	33 000	27 390	66	5 609	34		
305	İşletmeler ve merkez atelyesi kira bedeli	10 000	2 400		7 600			
306	Giyecekler	4 000	4 000					
307	Harcırahlar	102 000	88 588	40	13 411	60		
308	4598 sayılı Kanun gereğince ödenecek tedavi masrafları ve harcırahları	12 000	4 578	55	7 421	45		
309	Taşıt masrafları	7 000	5 842	42	1 157	58		
403	Temsil masrafları	5 000	4 883	07	116	93		
407	Muhasebei Umumiye Kanununun 48 nci maddesini ilgilendiren masraflar	2 250	534	91	1 715	09		
416	5433 sayılı Kanununun 28 nci maddesi gereğince okul masrafları	35 000	16 918	27	18 081	73		
419	Mahkeme masrafları	10 000	1 171	39	8 828	61		
426	Pasif korunma masrafları	1			1			

F.	Tahsisatın nev'i	Tahsisat Lira	Sarfiyat Lira	K.	İmha olunacak tahsisat		Tahsisat harici sarfiyat	
					Lira	K.	Lira	K.
450	Üniversite ve yüksek okullarda okutulan öğrencilere verilecek burslar	24 800	18 644	17	6 155	83		
451	Yayın masrafları	23 000	6 619	51	16 380	49		
452	Staj masrafları	102 560	8 870	92	93 689	08		
456	Düşünülmeyen masraflar	500			500			
458	Fuar ve sergi masrafları	10 000	9 940	90	59	10		
476	Kurslar umumi masrafları	137 829	46 664	35	91 164	65		
501	Geçen yıl borçları	2 500	1 668	83	831	17		
502	Eski yıllar borçları	25 000	25 690	88			690	88
	A/1 Cetveli yekûnu	3 880 991	2 616 199	76	1 265 482	12	690	88

A/2 - CETVELİ

Yatırımlar

701	Bina onarımı	35 000	21 029	24	13 970	76		
741	Yapı işleri	610 000	315 735	91	294 264	09		
742	Dağıtma tesisleri yapımı	84 000			84 000			
	A/2 Cetveli yekûnu	729 000	336 765	15	392 234	85		

İCMAL

	A/1 Cetveli yekûnu	3 880 991	2 616 199	76	1 265 482	12	690	88
	A/2 Cetveli yekûnu	729 000	336 765	15	392 234	85		
	UMUMİ YEKÜN	4 609 991	2 952 964	91	1 657 716	97	690	88

B - CETVELİ

F.	Gelirin çeşidi	Muhammenat		Tahsilât	
		Lira	K.	Lira	K.
1	Döner sermayenin yıllık sâfi gelirinden ayrılacak mülhak bütçe giderleri karşılığı	4 604 991		2 934 838	69
2	Memur lojmanlarından alınacak kira bedelleri	3 000		8 159	70
3	Çeşitli varidat	2 000		9 966	52
	Yekûn	4 609 991		2 952 964	91